

ကြားပသူးထိပ်ခိပ်ကိဆူတၢ်ဆိတလဲအဂီၢ်လံ ဧါ? တၢ်ကစီၣ်ဘၣ်ဃးမူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဝီၤအတၢ်ဆိတလဲအသးလၢ ကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအဘၣ်ကဝီၤဒီး တၢ်ကမၤစ့ၤလီၤတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးခိဖျိခိၣ်ဃး န့ဆၢၣ်တၢ်တတၢ်တနါတဖၣ်အဃိအဂီၢ်

တၢ်ပရၢအံၤတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတဖၣ် ခိဖျိခိၣ်ဃးန့ဆၢၣ် အတၢ်ဆိတလဲအသးအဃိဒီးတၢ်နီၣ်ပဂီၢ်ခိၣ်ဃးန့ဆၢၣ် အတၢ်ဆိတလဲအသးအဂီၢ်
ကျိၤ ဒီး လၢပုၤသီၣ်ဝီၤသီၣ်ဝီၤကညိၣ်ကီၢ်အပူၤဒုသီၣ်ဝီၤတဖၣ် အတၢ်တူၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်လၢန့ဆၢၣ်အတၢ်ဆိတလဲအဃိ ဒီးခိဖျိတၢ်မၤသးအံၤအစီၣ်ခိၣ်အဝဲသ့ၣ်တူၢ်ဆၢခိၣ်ဆၢ
ဝဲဒိလဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကဘၣ်တၢ်ဘီးဘၣ်သ့ၣ်ညါအီၤလီၤ

လါယုၤ ၂၀၂၀

တၢ်ကစီၣ်အဂီၢ်မိၢ်ပှၢ်

- မူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဝီၤဒီးန့ဆၢၣ်အတၢ်ဆိတလဲအသးအဃိ တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအါအဂီၢ်ဂီၢ်
မၤအသးလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒိဖျိဘၣ်ဆၢၣ် လၢကီၢ်ပယီၤအဃိန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအစ့ၤလီၤ ဘၣ်
ဆၢၣ်ဒီးတယံၣ်ဘၣ် ခါလၢကယဲၣ်အတၢ်ပူၤကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ကီး ကတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်
ထံး ခိဖျိခိၣ်ဃးန့ဆၢၣ်အဃိန့ၣ် ဘူးထီၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ
- အပူၤကွဲၣ်ၤ၁၉၈၁တုၤ၂၀၁၀န့ၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ် တၢ်ကီၢ်တၢ်ခုၣ်အနီၣ်ဂီၢ်အီၣ်ဝဲဝဲ
၄၀မၤဒီး ဘၣ်တၢ်တယၣ်ဆိပဲၤစၢၤအီၤလၢ မ့ၢ်တုၤန့ၣ်ကယၤတဝဲၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်
ကအီၣ်ထီၣ်ကဒီးဒဲးဝဲလီၤ မူခိၣ်စ့ၤလီၤအဆၢကတီၢ်တဖၣ်စ့ၤကီး ကဆိတလဲအ
သးတုၤတလီၤဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘိအပတီၢ်လီၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်တယၣ်ဆိပဲၤစၢၤအီၤလီၤ
ဖဲန့ၣ်ကယၤ၂၀၁၀န့ၣ်ခါသး အဘၣ်ကဝီၤအပူၤ ဝီၣ်လဲၣ်ထံးကအီၣ်ထီၣ်ဝဲထံး
တၢ် ၂၀တုၤ၄၁သ့ဝဲလီၤ တၢ်စ့ၤကတီၢ်မူခိၣ်စ့ၤအနီၣ်အသီၣ်စ့ၤလီၤလဲၣ်န့ၣ် ပထံၣ်ဘၣ်လဲၣ်
န့ၣ်လီၤ
- န့ဆၢၣ်ဒီးမူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဝီၤဆိတလဲအသးတဖၣ်အံၤ မၤဘၣ်ဒိပုၤထုၣ်ခိၣ်ဖိတဖၣ်အ
တၢ်ဖဲတၢ်မၤဒီး တၢ်သ့ၣ်လီၤဖျိလီၤတဖၣ်လီၤ ခိဖျိထီၣ်ခိၣ်, ဟီၣ်ခိၣ်လီၤပျီၤ, မ့ၢ်အုအိၣ်
တၢ်ဒီး တၢ်ယီၤဃုအဃိပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲတဖၣ်လၢအဆိဝဲဆိဝဲလၢတၢ်တဖၣ်တဖၣ်
(တၢ်ဒုးတၢ်ယၤ)အဘၣ်ကဝီၤအမ့ၢ်ကညိၣ်ကီၢ်တဖၣ် ဘၣ်သဂၢ်ဝဲဒီးတၢ်ဖျိတၢ်ယၤ
ဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲန့ၣ်ကျိၤကျိၤလီၤ
- မူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဝီၤတဘၣ်လီၤဘၣ်စးတဖၣ်အံၤ ဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ခွဲးတၢ်ယၤလၢပုၤဟီၣ်
ခိၣ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်ဒီးကဆိကမိၣ်သက့ၤကတုၤတၢ် ဆိးကတုၤဟီၣ်ခိၣ်လၢပအိၣ်အီၤ
လဲၣ်ဒီး ခါဆူညါလၢတၢ်ဆိတလဲက့ၤအဂီၢ် ထံးကီၢ်ခိၣ်နီၣ်ဒီးကမျၢၢ်ကဘၣ်ဂ့ၢ်ကျဲးစး
အါထီၣ်ဝဲအဂီၢ်ဒီး ဝဲ မ့ၢ်စ့ၤကီးကျိၤကျိၤလၢတၢ်ဆိတလဲဆူတၢ်ဂ့ၢ် မ့ၢ်တုၤဆူတၢ်အ
လီၤလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်က့ၤဟီၣ်ခိၣ်အီၤဆူတၢ်ဂ့ၢ်အဂီၢ် လၢတၢ်ကရၢကရိအတၢ်ရူလီၤ
ဘၣ်ထွဲဒီးသဲးမ့ၢ်ကျိၤဝဲကွဲၣ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲအပူၤ ကြးဒုးခိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်ကမျၢၢ်အတၢ်
ကဲခိၣ်ကဲနီၣ်ဒီးဆိၣ်ထွဲဝီၤမ့ၢ်ဝီၤမၤအတၢ်ကဲခိၣ်ကဲနီၣ်မ့ၢ်စ့ၤကီးလီၤ
- လၢတၢ်မၤစ့ၤလီၤခိၣ်ဃးန့ဆၢၣ်အတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘိ လၢဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သဲး
သဲးပျီၤ(DDR)အဂီၢ် ဝီၣ်မ့ၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ကဲခိၣ်ကဲနီၣ်မ့ၢ်စ့ၤဒီး တၢ်ဆိတလဲကဆူထီၣ်
လဲၣ်ထီၣ်ဝဲသ့န့ၣ်လီၤ
- ဒ်တၢ်ဂဲၤလီၤလၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်ဃုတၢ်မိးအဂီၢ်အသး(DDR)စ့ၤကီး ကြးပဲၤလၢ
ထံးကီၢ် ကီၢ်စၢၣ်တၢ်ကျဲၤသဲးခိၣ်သ့ၣ် အသန့တဖၣ်အ ကျိၤစ့ၤကီးလီၤ
- ခိဖျိန့ဆၢၣ်အဃိတၢ်တတၢ်တနါမၤအသးအါသီၣ်ခိၣ်ထီၣ်ဝဲအဆၢကတီၢ်န့ၣ် လီၤ
ကဝီၤဒဲးဝဲ တၢ်မၤစ့ၤလီၤဒီးတၢ်ဝီၤတၢ်လီၤလၢ အလီၤအိၣ်လၢတၢ်ကစ့ၤကီၢ်တဖၣ်
ကအိၣ်ပဲၤစၢၤအဂီၢ်မ့ၢ်တၢ်အကီၢ်ဒိနီၣ်မၤလီၤ တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်လၢအခိၣ်တယၣ်
ဂၢၢ်ကျိၤ ဒ်အမ့ၢ် ကလုၢ်ခိၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်စံးကတီၢ်လဲၣ်လီၤပလီၤလီၤသးတဖၣ်
အတၢ်ကရၢကရိဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်တဖၣ်လၢအတၢ်ကရၢကရိ တဖၣ်န့ၣ် ဒုးအါထီၣ်
တၢ်မၤလီၤဘၣ်တၢ်ကွဲၣ်ဘၣ်ကွဲၣ်သ့တဖၣ်ဒီး ရူလီၤအီၤဆူတၢ်ကရၢကရိအပူၤသ့ဝဲ
သီး လၢတၢ်ဒိတဒၢတၢ်ကရၢကရိအတၢ်ရူလီၤဘၣ်ထွဲအဂီၢ်စ့ၤကီးကဲထီၣ် တၢ်မၤစ့ၤလီၤ
ဒိၣ်လီၤ
- တၢ်သ့ၣ်လီၤဖျိလီၤတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိအချဲအသ့ၣ်သီဒ်အမ့ၢ် သဘူၤပျီၤလီၤ(စးတော်ပဲ)တ
ဖၣ်ဒီး တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျိလီၤလၢအမၤစ့ၤလီၤခိၣ်ဃးန့ဆၢၣ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတဖၣ်န့ၣ်
ကဲထီၣ်တၢ်ကျဲၤတၢ်ဖျိလီၤလီၤကဝီၤ လၢပုၤသ့ၣ်လီၤတုၤစီၤတသ့လၢတၢ်ဘၣ် ခိဖျိ
ခိၣ်ကလံၤ သီၣ်ဝီၤတဘၣ်လီၤဘၣ်စးအဃိလီၤ
- ဒ်တၢ်ပတုၤတၢ်ဒုးအလံၤဃးဃးပဲၤပျီၤဝဲအသီး ကီၢ်ပယီၤသ့ၣ်ပျီၤတဖၣ်လၢအပုၤဒီး
တၢ်မ့ၢ်အကလုၢ်အကလုၢ်တဖၣ်အကျိၤ အါဒဲးတၢ်တ ကျိၤန့ၣ် အိၣ်ဝဲဒဲးလၢကညိၣ်ကီၢ်
လုၢ်စၢၣ်ကရၢ(KNU) ဒီးကလုၢ်ဒုၣ်အဂၢၢ်(EAO)တဖၣ် အတၢ်ပအီၤလဲၣ်အဃိ ကီၢ်
ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးဘၣ်ကဝီၤအပူၤ တၢ်ပတုၤဆူဘၣ်ဃးခိၣ်ဃးန့ဆၢၣ်အတၢ်
ဆိတလဲတဖၣ်အဂီၢ် စ့ၤကီးမူဒါအိၣ်လၢ(KNU)အတၢ်ပတုၤဒုးအီၤလဲၣ် လီၤ
- နီၣ်တဂၢၤတဂၢၤမ့ၢ်ဂ့ၢ် ဟံၣ်ခိၣ်ဃးတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ် ဒီးတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ် အ
တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အသးဟီၣ်ဒီးတၢ်တုၤနီၣ်ခိၣ်ဃးန့ဆၢၣ်တဖၣ်လၢအဘၣ်တၢ်ပံၤဖျိ
အီၤ လၢလဲၣ်ပဲၤပျီၤတဘၣ်အီၤအပူၤန့ၣ် ကဲထီၣ်ဝဲတၢ်ကျဲၤတၢ်ဖျိလီၤဒီးဒိၣ်လၢတၢ်မၤဘၣ်
လီၤဘၣ်စးကတုၤအဂီၢ် လၢတၢ်အိၣ်ကအိၣ်ဒီးဒီးလၢတၢ်ပၤဃၢ်တၢ်တီၤတီၤလီၤလၢအ
ဂီၢ်လၢ ကိၣ်ဝဲၤ၁၉၈၁တဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအဖီလဲၣ်န့ၣ်လီၤ ဘၣ်ဆၢၣ်ဒီးတၢ်တုၤဆူတၢ်
ဆၢတၢ်တဖၣ်ဒီးတၢ်မၤဘၣ်ဘျိဘၣ်ဒါက့ၤတၢ်တဖၣ်အံၤ တတုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးလၢပုၤ
လၢကတုၤဆၢခိၣ်ဆၢ မူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဝီၤအတၢ်ဆိတလဲလၢခါဆူညါအဂီၢ်ဘၣ် ဝီၤ
ဆိဒဲးတၢ်တတုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးဝဲလၢတၢ်မၤအသးလၢဘၣ်တၢ်ထီၣ်ဒုးအီၤ တၢ်ဘၣ်ဒိ
ဘၣ်ထံး ကယံၣ်ကထၢဝဲခိဖျိန့ဆၢၣ်အတၢ်မၤပၤဂီၤအဃိတဖၣ် အဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်
- လၢတၢ်လီၤဘၣ်ကဝီၤတနီၣ်နီၣ်အပူၤကဘၣ်ကွဲၣ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီးတၢ်မၤအသးတဖၣ်လၢ က
ဖဲမၤပုၤဂဲၤဒ်တၢ်ဆိတလဲဒီး အိၣ်ဘၣ်ဘျိဘၣ်ဒါအပတီၢ်အသီးတသ့လၢဘၣ် က
အိၣ်ဝဲလီၤတၢ်လီၤဒီးန့ၣ်အသီးတဖၣ်ကဘၣ်ဆိတလဲကတုၤလုၢ်ကတုၤလီၤပုၤလၢအ
ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး အဆၢကတၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ ဝီၣ်မ့ၢ်တဖၣ်ဒီးပုၤလၢ နီၣ်ကွၢ်ဂီၤအဂီၢ်ဘၣ်စၢၣ်
တဖၣ်လီၤ

ပြောင်းလဲရန်အချိန်တန်ပြီလော? မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေ လျော့ချရေးနှင့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်အကြောင်း

ဤရှင်းလင်းချက်စာလွှာတွင် ကရင်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်းရှိ ရွာ (၉) ရွာ၏ အတွေ့အကြုံများကို အဓိက အခြေခံ၍ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏ အကျိုး သက်ရောက်မှုများ နှင့် အသိအမြင်များ၊ ထို့အတူ ဒေသခံများ၏ တုံ့ပြန်မှုများနှင့် အခြေအနေနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲမှုများအကြောင်း တင်ပြချက်များကို အကျဉ်းချုံးဖော်ပြထားသည်။

ဇွန်၊ ၂၀၂၀

အဓိက အသိပေးလိုသည့် အချက်များ

- ဤကမ္ဘာမြေအပေါ် သက်ရောက်နေသော ရာသီဥတု ဆိုးရွားမှု တို့အနက် မြန်မာနိုင်ငံကြောင့် ဖြစ်ရသော ဆိုးရွားမှုများမှာ မရှိသလောက် နည်းပါးသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံသည် ရာသီဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ဘေးအန္တရာယ်များကိုမူ ခံရနိုင်ခြေ မြင့်မားလျက်ရှိသည်။
- ၁၉၈၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွင်း နေ့စဉ် အမြင့်ဆုံးအပူချိန်သည် ၀.၄°C မြင့်တက်သွားခဲ့ပြီး ရာစုနှစ်အလယ်ပိုင်းလောက်တွင် ထပ်မံ မြင့်တက်သွားဦးမည် ဟု ခန့်မှန်းရရှိသည်။ မိုးရွာသွန်းမှုပုံစံများတွင်လည်း စိုးရိမ်ရလောက်သော ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာမည်ဟု ခန့်မှန်းရရှိပြီး ၂၁ ရာစု အလယ်ပိုင်းတွင် ပင်လယ်ရေ မျက်နှာပြင်သည် ၂၀ စင်တီမီတာ မှ ၄၀ စင်တီမီတာအတွင်း မြင့်တက်လာနိုင်ပါသည်။ မုတ်သုန်ရာသီပင်လျှင် သိသိသာသာ တိုတောင်းလာပြီ ဖြစ်သည်။
- ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူအများစု လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော စိုက်ပျိုးရေးကမ္ဘာကို အထူး သက်ရောက်မှု ရှိစေပါသည်။ ရေကြီးခြင်း၊ မြေဖြူခြင်း၊ စီးလောင်ခြင်း နှင့် မိုးခေါင်ခြင်းတို့ကို ပိုမိုကြုံတွေ့ကြရသည့် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ပဋိပက္ခဒဏ်သင့် ပြည်သူများကဲ့သို့ ချို့တဲ့၍ ကုကယ်ရာမဲ့သော အုပ်စုများကို ဘေးအန္တရာယ်များက မမျှတစွာ သက်ရောက်လျက်ရှိပါသည်။
- ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုသည် နိုင်ငံတော်-လူထုအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် အာဏာ အထက်အောက်ဆက်ဆံရေးများတွင် ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် လှုပ်ရှားမှု၊ ကျွန်ုပ်တို့ နေထိုင်ရာ ကမ္ဘာကြီးကို ပြန်လည်ပုံဖော်ရေး စသည်တို့ အတွက် အခွင့်အရေးတစ်ခု (သို့မဟုတ် “အရေးပါသော အဆင့်တစ်ခု”) ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ “ပို၍ ကောင်းမွန်လာအောင် ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်း”တွင် ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ ဦးဆောင်မှုကို ထောက်ပံ့ကူညီကာ လူမှုရေး နှင့် နိုင်ငံရေး-စီးပွားရေး ဆက်ဆံမှုများ ပြောင်းလဲခြင်းတို့ ပါဝင်သင့်သည်။
- သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေ လျော့ချခြင်း (DRR) တွင် အမျိုးသမီးများက ပိုမိုအရေးပါသော တာဝန်များ ယူလာပါက ဒေသန္တရ ပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းအား ကောင်းလာသည်။
- ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တွင် မျှော်မှန်းထားသည့်အတိုင်း ဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေမူတောင်အတွင်း၌ DRR လုပ်ဆောင်ချက်များကို ဗဟိုထိန်းချုပ်မှု လျှော့ချကာ ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ပြီးပြီးချင်း အချိန်တွင် ဒေသခံတို့၏ ကိုယ်တူကိုယ်တူအကူအညီနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ရင်ဆိုင် ဖြေရှင်းခြင်းယန္တရားတို့သည် ဘေးအန္တရာယ်ကို တုံ့ပြန်ရာတွင် အရေးအပါဆုံး အချက်များ ဖြစ်သည်။ လူမျိုး-ဘာသာစကားတူရာနှင့် ကိုးကွယ်ရာ ဘာသာတူ ရာတို့ အပေါ် အခြေပြုသည့် ခိုင်မာသော လူမှုအဖွဲ့အစည်းကွန်ရက်များ (“လူမှု အရင်းအနှီး”)သည် ပြင်ပမှ အသိပညာများအား လက်ခံသင်ယူပြန်လည်အသုံးပြု ခြင်းကို အားပေးတည်တံ့စေပြီး လူမှုရေးရာ အကောအကွယ်ပေးခြင်းကို ဖြစ်ထွန်း မြှင့်တင်လာစေပါသည်။
- ကောက်ပဲသီးနှံအသစ်များ (စားတော်ပဲ) ကို ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးခြင်းအပါအဝင် ရာသီဥတုဒဏ် ခံနိုင်သည့် ရေရှည်တည်တံ့သော စိုက်ပျိုးရေးနည်းစနစ်သည် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကြောင့် စပါးစိုက်ပျိုးခြင်းကို ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်နေသည့်ဒေသများတွင် ထိရောက်သော လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲမှုတစ်ခု ဖြစ်နိုင်သည်။
- မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျန်ရှိနေသေးသော မီဂါမျိုးကွဲများရှိသည့် သစ်တောဇုန်းလွှမ်း ရာဒေသ အများစုသည် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးသဘောတူ စာချုပ်တွင် အသိအမှတ်ပြုထားသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု စီမံအုပ်ချုပ်ရေး၏ အဓိက တာဝန်များကို ယူသင့်သော ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး (KNU) နှင့် အခြားသော EAO များ၏ ထိန်းချုပ်မှု အောက်ရှိ ဒေသများတွင် တည်ရှိလျက်ရှိပါသည်။
- ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသော လူတစ်ဦးချင်းစီအလိုက်၊ အိမ်ထောင်စု အလိုက်နှင့် ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများအလိုက် လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းအားနှင့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်တို့သည် ကိုဗစ်-၁၉ ဘေးမှ ရေရှည်တည်တံ့စွာ၊ မျှတစွာ နှင့် သာတူညီမျှရှိစွာ နာလန်ထူရန်အတွက် အရေးပါသော အခြေခံအချက်များ ဖြစ်လိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ထိုတုံ့ပြန်မှုများနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲမှု များသည် ရေရှည် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲခြင်းအပေါ် ခံနိုင်ရည်ရှိစေရန်အတွက် လုံလောက်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ အထူးသဖြင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကြောင့် ထိခိုက်မှုဒဏ် အများဆုံး ခံရမည်ဟုကြိုတင်တွက်ဆထားသော အခြေအနေများ တွင်လုံလောက်မည်မဟုတ်ပါ။
- တစ်ချို့သော လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၌ ဒေသန္တရအဆင့် လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲမှု နည်းဗျူဟာများ အလုပ်မဖြစ်တော့သည့် အခြေအနေ ‘ပြောင်းလဲ ရန်တန်ချိန်’သို့ ရောက်ရှိသွားနိုင်ပါသည်။ အထူးထိခိုက်ခံရနိုင်သော သူတို့မှာ ဖယ်ကြည့်ခံထားရသော အုပ်စုခွဲများဖြစ်သည့် အမျိုးသမီးများနှင့် မသန်စွမ်းများ ကဲ့သို့သော သူများ ဖြစ်သည်။

တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးခိဖျါမူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဝီၤအတၢ်ဆီတလဲသးတဖၣ်အဃိ လီၤကဝီၤအပတၢ် တၢ်တုၢ်ဆါခိၣ်ဆါတၢ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ဆီတလဲဒီးတၢ်အိၣ်ဘၣ်ဘျးဘၣ်ဒါတဖၣ်

ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုၤသက်ရောက်မှုများ၊ ဒေသန္တရအဆင့် တုံ့ပြန်မှုများနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲမှုများ

ကညီကီၢ်စံၣ်ပာ်ပုးခိၣ်န့ၢ်

စူကတၢ်မ့ၢ်ဖျၢၣ်ဘၣ်ဆၢမူခိၣ်ထံတခါထီၣ်ဝဲလီၤ

ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရ အရာရှိ :

မိုးရာသီက အချိန်တိုလာပေမယ့် မိုးရေချိန်ကတော့ တိုးလာပါတယ်။

ခိဖျါတၢ်ကတိၤသကိးတၢ်ဒီးကလုၣ်ဒူၣ်တဖၣ်

ခိဖျါကၢ်ခိၣ်လီၤပှၢ်အဃိ တၢ်အိၣ်ဆိးလီၤဒီးတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျါးလီၤတဖၣ်စ့ၤလီၤဝဲလီၤန့ၢ် တၢ်စူကလီၤသီဒီး တၢ်ယီၤထီၣ်သီအဆၢကတိၢ်တဖၣ်န့ၣ် မူခိၣ်ထံစ့ၤဝဲလီၤ မူခိၣ်ထံအါဖဲတၢ်စူကအဆၢကတိၢ်ဖးဖီန့ၣ်လီၤန့ၢ် ခိဖျါမူခိၣ်ထံအါဝဲအဃိ တၢ်သ့ၣ်လီၤဖျါးလီၤဘၣ်ဘျးတဖၣ်လၢအကတိၢ်ဘၣ်ဘၣ်စံၣ်ပျီတဖၣ်စ့ၢ်ကိး မ့ၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဖျၢၣ်လီၤအဃိ ဘုတဖၣ်စ့ၢ်ကိးတကထီၣ်အါအါလၢဘၣ်ဘၣ်

ဦးတည်အုပ်စုဆွေးနွေးပွဲမှ :

မြစ်ကမ်းပါးမြေပြိုမှုများကြောင့် စိုက်ပျိုးမြေနဲ့ နေထိုင်ဖို့မြေများ နည်းသထက်နည်းလာပါတယ်။ မိုးဦးစောပိုင်းနှင့် မိုးနှောင်းပိုင်းမှာ မိုးရေချိန်နည်းပါတယ်။ မိုးရာသီအလယ်ပိုင်းမှာတော့ မိုးအများကြီးရွာပါတယ်။ မိုးရေချိန်များတာကြောင့် စပါးကို အချိန်မှန် စိုက်လို့မရဘူး ပြီးတော့ စပါးထွက်ရှိမှုလည်း ပိုနည်းလာတယ်။ စပါး အရင်လို မထွက်တော့ဘူး။

ကူးဘုအလီၤလၢ ကိးကရူးဝှံ၊ ကညီကီၢ်စံၣ်အပူၤ

အရှုရှုမိုထိုက်ကလံထံးအံမိုတိုလီတခါလ၊ အဘဉ်ကွါဆာဉ်မဲဒ်ခိဉ်ဃ၊န့ဆာဉ်အတို ဆီတလံအတိုမ၊ဘဉ်ဒ်ဘဉ်ထံးအအကတဂါဒီး ဘဉ်ဒ်ဘဉ်ထံးညီကတဂါလီဉ် ၁၉၉၇နံဉ် ဒီး၂၀၁၆နံဉ်အတိုပု၊ အရှုဘဉ်ဘဉ်သကါဒီးန့ဆာဉ်အတိုမ၊ဘဉ်ဒ်ဘဉ်ထံးခီဖျိ မူခိဉ်ကလံ သိဉ်ဝီအမိဒီး ပုၤသံၤ၅၅မူးကယ၊န့ဉ် မိုလ၊ကီၢ်ပယီၤဒီးထံကီၢ်အဂ၊၄ဘဉ်အပူၤလီဉ်

ခီဖျိကလံမိုတွံးဒီးတဖဉ်အမိ လ၊ကီၢ်ပယီၤအပူၤ ထံကီၢ်ဖိတဖဉ်ဘဉ်သုးဟံဉ်သုးဃီ ဆုတိုလီၤအဂ၊အဂ၊ လ၊ထံကီၢ်အပူၤမိုဂု၊ ဆုထံဂုၤကီၢ်ဂါဒ်အမိုကီၢ်ကီၢ်တံဉ်၊ ဘကလ၊ဒုး ရှိ၊ မလုၤဒီး တရူးထံကီၢ်သုဉ်တဖဉ်အိဉ်ထီဉ်ကီးနံဉ်ဒီးလီဉ် ၆၂၀၀၈နံဉ် ခီဖျိနံဉ်ကံးကလံ မုဉ်ဒ်ဒ်လီၤအမိ ပုၤသံၤ၂၀၀၈,၀၀၀ဂါဒီး အါဒ်တိုတကွါမိုပုၤသုဉ်တဖဉ်လ၊အအိဉ်လ၊ ထံ ထဉ်စ့ဉ်လံဉ်နံအကပ၊တဖဉ်လီဉ် ဒီးပုၤအဂ၊၈၀၀,၀၀၀ ဘဉ်သုးဟံဉ်သုးဃီလီဉ်

တဂီတိုခဲအိဉ်ဝဲလ၊ တဂီကနီၤဖးတဘဉ်ဃးတဂီနံဉ်ပဂါဒီး တဂီတိုဆ၊မူခိဉ်ကလံသိဉ်ဝီ၊ အတိုဆီတလံအသးတဖဉ်အံးဒီး တဂီတိုခဲတဂီဃးတဂီလ၊တဘဉ်သုးလီၤသုးကျဲအမိမို ဂု၊ ကီးနံးဒီးတဂီအိဉ်မူအတိုလီဉ်ဘဉ်တဖဉ်အမိမိုဂုၤအဘဉ်စ၊ န့ဉ်လီဉ် တဂီကရ၊ကရိ တဖဉ်လ၊လံဉ်ပဉ်ဖျိတဘဉ်အံးပဉ်ဖျိအီတဖဉ်န့ဉ် မိုအိဉ်ဒီးတဂီတိုခဲလ၊ ကအိဉ်မူဘဉ် ဘျီးဘဉ်ဒါ ဒီးန့ဆာဉ်အတိုဆီတလံသးအမိမိုဂု၊ မိုတဒီးန့ဘဉ် တဂီဘဉ်တဂီဘာလ၊ပု၊ ကီးဂါဒီး

ကြးဒီးန့ဘဉ်အီ ထဲဒ်အပတိုအ ဖုဉ်ကတဂါဘဉ်ဒီး(ခီဖျိကိဉ်ဝဲဒ်ဝဲ၁၉၉၇အမိ တံးခွဲးတံးယဉ် လ၊ကယုထာဝဲအဂီ မိုစုၤဝဲဘဉ်ဆဉ်) တံးသုးလီၤသုးကျဲကအါထီဉ်ဒါတွံးကွါလီဉ်

ခီဖျိတဘဉ်ဒ်ဘဉ်ထံးအိဉ်ထီဉ်လ၊ တံးသုဉ်တဂီဖျိအသနံဉ်အမိ မူခိဉ်ကလံသိဉ်ဝီတဘဉ် လီဉ်ဘဉ်စးတဖဉ်ဒီး န့ဆာဉ်အတိုမ၊ဘဉ်ဒ်ဘဉ်ထံးတဂီတဖဉ်န့ဉ် ကဒုးကထီဉ်တဂီတိုခဲ အါကတဂါဒ်ဆု ပုၤဖျိမိသုဉ်တဖဉ်ဒီး ပုၤဂံၢ်စါဘါစါတဖဉ်လီဉ် တံးသုဉ်တဂီဖျိစံဉ်ပုၤသနံဉ် တခါအံး ဟ့ဉ်ထီဉ်ထံကီၢ်၃၇၈မူးကယ၊ဒီး ထံကီၢ်ဖိ၇၀မူးကယ၊စုၤကီး လုၢ်အိဉ်အသးသမူ လ၊တံးသုဉ်တဂီဖျိအပူၤလီဉ် တံးသုဉ်တဂီဖျိအကျိကျဲဒီး အသနူတဖဉ် လ၊မိုမဆါတနံး အံး ပုၤဆိးကီၢ်အီတဖဉ်န့ဉ်လ၊ ပုၤထုစံဉ်ဖိတဖဉ် ကတိုဆ၊မူခိဉ်ကလံသိဉ်ဝီအတိုဆီတ လံအသးအတိုဘဉ်ဒ်ဘဉ်ထံးအဂီ တံးမ၊စ၊ဆီဉ်ထွဲတအိဉ်ဘဉ် ဣဉ်စုၤပဉ်ဖျိပဉ်တံး ဝဲစုၤ, ဒုဉ်ကမဉ်အဝဲအမိ ပုၤထုစံဉ်ဖိအါက၊ဘဉ်ကွါဆာဉ်မဲဒ်ဒီး ကျိစုၤအတိုကီတိုခဲဒီး မူခိဉ် ကလံသိဉ်ဝီအတိုဆီတလံတဖဉ်လီဉ် ခီဖျိလ၊တံးတဖဉ်န့ဉ်အမိ ပုၤထုစံဉ်ဖိအါက၊ တဆိး ကါဘဉ် ဟီဉ်ခိဉ်စံဉ်ပုၤမိုလ၊ကကတဘျုးကဖျိ လ၊အဝဲသုဉ်အဂီ အါအဘဉ်န့ဉ်လီဉ် ခီဖျိ စံဉ်ပုၤတဖဉ် ဟ့ဉ်ထီဉ်တ၊သုတ၊သုဉ်စုၤဝဲအမိ ကျိစုၤတံးဃးတံးစုၤတဖဉ် အိဉ်ထီဉ်ဒီး လ၊ ကီးနံးဒီးတံးအိဉ်မူအတိုလီဉ်ဘဉ်အဂီ တဂီတိုခဲ အိဉ်ထီဉ်ဝဲလီဉ်

ခီဖျိန့ဆာဉ်အမိ တံးမ၊အသးအသီမိုအိဉ်ထီဉ်ဝဲအလီၢ်ခဲအဆ၊ကတီၢ်န့ဉ် လီၢ်ကဝီၤဒဉ်ဝဲ တံးမ၊ဂုၤမ၊စ၊ဒီး တံးဝီးတံးလီ လ၊အလီၢ်အိဉ်လ၊ တံးကစူးကါအီတဖဉ် ကအိဉ်ပဉ်စ၊အ ဂီၢ်မို တံးအကါဒိဉ်နီၢ်မးလီဉ် ခိဉ်ဃ၊အတိုမ၊စ၊တဖဉ်န့ဉ် ဟဲတုၤဝဲ စဲးခဲလီၤလ၊တံးခိဉ်ဆ၊ န့ဆာဉ် အတိုမ၊ဘဉ်ဒ်ဘဉ်ထံး အဂီ တံးအကါဒိဉ်လ၊ကဘဉ်အိဉ်တဖဉ်မိုဝဲ လီၢ်ကဝီၤဒိဉ် နီၢ်လ၊ အလ၊ပုၤဒီးခိဉ်နီၢ်အဂူၢ်အသး, တံးဝီးတံးလီလ၊ အမ၊စ၊မ၊ပုၤဖျိးတံး ဒီးတံးမ၊စ၊ကျိ ကွဉ်အဂုၤအဂ၊တဖဉ်, ဒုသဝီခိဉ်နီၢ်, ဒုဉ်ဖိထ၊ဖိတဖဉ် ဒီးနီၢ်တဂ၊စုၤစုၤအတိုန့ဉ်လီၤမ၊သ ကီးတံးလ၊ တံးဟ့ဉ်တံးကစီဉ်ဂု, တံးရ၊လီၤတံးကစီဉ်ဂုၤတဖဉ်န့ဉ်လီဉ် ဒ်သးကဒီးန့ဉ်ဘဉ် တံးကစီဉ်တဖဉ်ဒီး တံးမ၊စ၊မ၊ပုၤဖျိးအဝီးအလီတဖဉ်အဂီ ဒီးသန့ၤထီဉ်အသး လ၊ကလုၢ် ခုဉ်-တံးကတီးဒီးတံးဘုဉ်တံးဘါ(ပုၤဘူးဒးဖိ) အတိုရ၊လီဉ်ဘဉ်ထွဲအတိုကရ၊ကရိတဖဉ် အ ဖိခိဉ်အါမးလီဉ် တံးအိဉ်ဃုလီဉ်ဖိးလီဉ်သးဒီးထံကီၢ်ပဒ်ဒိဉ် (မုတမုၢ်)(EAO)တဖဉ်စုၤကီး အ ကါဒိဉ်လ၊ကဒီးန့ဉ်ဘဉ် တံးမ၊စ၊ဆီဉ်ထွဲအဂီန့ဉ်လီဉ်

လီၢ်ကဝီၤဒိဉ်နီၢ်လ၊ အဂဲလီဉ်တံးတုၤလီၤတံးလီၤတဖဉ်န့ဉ် ကြးအိဉ်ဒီး တံးစဲးဘျးစဲးဒီး ထံ ကီၢ်ပဒ်ဒိဉ်ပပုၤတဖဉ်လီၢ်ကဝီၤ, ပုၤဒိဉ်ကျိဒိဉ်စုတဖဉ်, (NGO)တံးကရ၊ကရိတဖဉ်ဒီး ပုၤလ၊ ကတဒိတဒါ တံးဒ်အမို တံးစုကဝဲ ၁ ကရ၊ က ရိ တဖဉ် ဒီး ပုၤလ၊လီၢ်အိဉ်လ၊ အိဉ် တဖဉ်လီဉ်

အရှေ့တောင်အာရှသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို အဆိုးဝါးဆုံး ခံစားရပြီး ထိခိုက်လွယ်သော နေရာများထဲမှ တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်းတွင် အာရှ၌ ရာသီဥတုဘေးဒဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပွားခဲ့သော သဘာဝဘေးဒဏ် တို့ကြောင့် သေဆုံးမှုများ၏ ၅၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် နိုင်ငံပေါင်း ၄ နိုင်ငံမှ ဖြစ်သည်။

နှစ်စဉ် မုန်တိုင်းများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း အလုံးအရင်းအလိုက် ပြည်တွင်း ရွှေ့ပြောင်းမှုများ နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ၊ မလေးရှားနိုင်ငံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံ များသို့ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည်။ ၂၀၀၈ ခု နှစ်တွင် နာဂစ်မုန်တိုင်းကြောင့် လူဦးရေပေါင်း ၂၀၀,၀၀၀ ထိသေဆုံးခဲ့ပြီး အများစုမှာ ဧရာဝတီ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်

ဖြစ်ပေါ်လာသော အခက်အခဲများကို ရင်ဆိုင်ရန် ပြင်ဆင်ပေးမှု သို့မဟုတ် ထောက်ပံ့ မှုမရှိပါ။ စုဆောင်းငွေ နည်းပါးခြင်းနှင့် ကြွေးမြီ ထူပြောခြင်းတို့ကြောင့် သူရင်းငှား လယ်သမား အများစုသည် မြေယာအား တတ်နိုင်သမျှ ဝင်ငွေရရှိနိုင်ရန် အစွမ်းကုန် အသုံးမချနိုင်ဘဲ ထိခိုက်လွယ်သော ရာသီဥတု အခြေအနေနှင့် ငွေရေးကြေးရေး အကြပ် အတည်းများကို ကြုံတွေ့ကြရသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ သီးနှံထွက်နည်းသော ရာသီ တစ်ခုတွင် ငွေရေးကြေးရေးနှင့် ရှင်သန်ရပ်တည်ရန် အခက်အခဲများ သိသိသာသာကြုံရလေ့ရှိသည်။

သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ပြီးပြီးချင်း အချိန်တွင် ဒေသခံတို့၏ ကိုယ်ထူကိုယ်ထ အကူအညီနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းခြင်းယန္တရားတို့သည် ဘေးအန္တရာယ်ကို တုံ့ပြန်ရာတွင် အရေးအပါဆုံး အချက်များ ဖြစ်သည်။ ပြင်ပမှ လုပ်ဆောင်ပေးသူများ သည် အခင်းဖြစ်ရာနေရာသို့ အချိန်အနည်းငယ် နောက်ကျပြီးမှသာ ရောက်လာလေ့ ရှိသည်။ ဘေးအန္တရာယ်ကို တုံ့ပြန်မှုတွင် အဓိကကျသော အချက်များမှာ ဒေသခံ ခေါင်းဆောင်များရှိ တစ်ဦးချင်းစီ၏ အရည်အသွေး၊ ကယ်ဆယ်ရေးပစ္စည်းများ နှင့် အခြားသော အရင်းအမြစ်များ ရရှိမှု၊ ကျေးရွာလူကြီး အိမ်ထောင်စုများ နှင့် တစ်ဦးချင်း စီတို့၏ သတင်းအချက်အလက်ကွန်ရက်များနှင့် ချိတ်ဆက်မှု နှင့် ဖြန့်ဝေခြင်းတို့ ပါဝင် သည်။ သတင်းအချက်အလက်များ နှင့် ကယ်ဆယ်ရေးပစ္စည်းများ ရရှိရေးသည် လူမျိုး-ဘာသာစကား နှင့် ကိုးကွယ်ရာဘာသာ (ဗုဒ္ဓဘာသာ) တူရာဖွဲ့စည်းထားသော ကွန်ရက်များတွင်း တည်ရှိနေသည့် ဆက်ဆံရေးများပေါ်တွင် တစ်ဝိုင်းတစ်စ မူတည်နေသည်။ ထို့အပြင် အစိုးရ နှင့်/သို့မဟုတ် EAO များနှင့် စည်းလုံးမှုရှိသော ဆက်ဆံရေး၊ ကူညီစောင့်မမှုနှင့် အကာအကွယ်ပေးခြင်းတို့ မှာလည်း အရေးကြီးသည်။ ထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်နိုင်သော ဒေသခံခေါင်းဆောင်များသည် အစိုးရအရာရှိ များ၊ ဒေသခံစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များ၊ NGO များနှင့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်း များ ကဲ့သို့သောအကာအကွယ်ပေးနိုင်သူများ၊ (ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော) ဩဇာရှိသူများနှင့် အဆက်အသွယ်ကောင်းကောင်းရှိရန်လိုအပ်သည်။

၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ လီအိုကူးအပူ၊ ထိခိုက် နိယွ၊ ကဲထိပ်
လ၊ ကီကီးကရူးဝှံ ကညီကီခပ်အပူ

တၢ်အတက့ၢ်လၢတၢ်သ့တၢ်တၢ်တၢ်တၢ်တၢ် နီၤအသီအဂီၢ်

တၢ်ဃုထံၣ်သ့ၣ်ညါတခါအံၤ ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢ တၢ်ကွၢ်ဆိကမိၣ်က့ၤ တၢ်တူၢ်ဆါတၢ်အ
တက့ၢ်လၢ ကီးကပၤဒဲး လၢလံၤဆဲးဆဲးဒီး ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်သ့တၢ်ဆါတၢ်အသီပညီဒ်အမ့ၢ် တၢ်
အိၣ်ဒီးတၢ်သးဆဲးလၢ တၢ်သ့တၢ်တၢ်ဒီး ခိၣ်ဆါတၢ်ကီခဲးစးလၢ အဟံၣ်ဘၣ်သ့တၢ်ကလံၣ်တ
ဖၣ်န့ၣ်လီၤ တၢ်တူၢ်ဆါခိၣ်ဆါလၢ အတူၢ်လီၤတၢ်လီၤတဖၣ်န့ၣ် ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢ ပုၤ
တဖုလၢ အတူၢ်ဘၣ်တၢ်အတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆဲးအဖီခိၣ်လီၤ အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဒီး တၢ်သ့တၢ်
ဆါတၢ်ဘၣ်ဒ်ဘၣ်ထံးလၢ အဟံၣ်သ့တၢ်ကလံၣ်တဖၣ်ဒီး ကအိၣ်ဒီး ကျိၤကျဲတဖၣ်လၢ ကအိၣ်
မူဘၣ်ဘျးဘၣ်ဒ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲးအကတီၢ် လၢကီးနံၤဒဲးတၢ်အိၣ်မူအတၢ်လိၣ်တ ဖၣ်အဂီၢ်အ
သီး လၢတၢ်ကီတၢ်ခဲးအဖီခိၣ်ကဆိတလဲက့ၤတၢ်အိၣ်သးတဖၣ် ဒ်အမ့ၢ်ပုၤလၢအိၣ်ဒီး တၢ်စီခိၣ်
ကမီးဒိၣ်တဖၣ် အတၢ်န့ၤအိၣ်ဃၢအိၣ် ပုၤဖျိၣ်ဖိယၢဖိပုၤဂံၢ်စၢ်ဘၣ်တဖၣ်လီၤ

ကလုၢ်ဒုၣ်တခါဃီ-တၢ်ကတိၤတမံၤဃီဒီး တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘၣ်တကလုၢ်ဃီ အတၢ်ကရၢကရိတ
ဖၣ်န့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ် ဘၣ်ကတိၤအတၢ်ကရၢကရိလၢအဆူၣ် (တၢ်ရဲလိၣ်ဘၣ်ထွဲအခိၣ်ကျၢၤ) ဒီး
တၢ်ကီတၢ်ခဲးတၢ်ဘၣ်ဒ်ဘၣ်ထံးမုၢ်ဟံၣ်အါထီၣ်ဘၣ်ဆၣ် ခိၣ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢ
ခိၣ်ဃၢဒီးလီၤကတိၤအဂီၢ်အကတီၢ်တဖၣ်အဃီ မၤအါထီၣ် ရဲလီၤဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်န့ၢ်က့ၤ တၢ်သ့တၢ်
ဘၣ်တဖၣ်ဆူ ဘၣ်ကတိၤပူၤဒီး ကဲထိၣ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘၣ်အဆူၣ်လၢ တၢ်ဒ်သးက့ၤဘၣ်ကတိၤအ
ဂီၢ်လီၤ လီၤကတိၤဘျးဒဲးတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘၣ် အတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်န့ၣ် ဆီၣ်ထွဲမၤထွဲ တၢ်မၤစၢၤ
တဖၣ် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်လၢ အဘၣ်ထွဲဒီး သးဂီၢ်ဝီၣ်ညါ တကးဒဲးဘၣ် နီၤသးအဂီၢ်မုၢ်ဂ့ၤ ဒီးလၢနီၤခိၣ်
အတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်အဂီၢ်မုၢ်ဂ့ၤ စ့ၢ်ကီးလီၤ ခုဖိသဝီဖိတဖၣ် ဒီးပုၤဃုထံၣ်ညါတၢ်တဖၣ်စ့ၢ်
ကီး သ့ၣ်ဆူၣ်သးဂဲလၢ ကပၣ်ဖျါထီၣ်တဲ တၢ်ဂံၢ်ဆါထၢၣ် ဒီးတၢ်ဆါခိၣ်ဆါတၢ်ကီတၢ်ခဲးလၢ ပ
နီၤကစၢ်ဒ်ဝဲန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အကီၢ်အလဲ ဒ်အမ့ၢ်ပုၤကညီကလုၢ်ဒီး ပုၤဘျးဒဲးတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘၣ်ကရၢ
ကရိန့ၣ် အကီၢ်ခိၣ်ဝဲလီၤ ဖဲကမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ် န့ၤဆါတၢ်ဘၣ်ဒ်ဘၣ်ထံး တဘျီလၢလံၤ
သီခါတဖၣ် အိၣ်ထီၣ် သီခါဖျိတဖၣ် လၢတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၤဒီး နီၤလီၤတၢ်မၤစၢၤတဖၣ် လၢ
ပုၤဟ့ၣ်မၤဘူၣ်မၤတၢ်အိၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ယၢထီၣ်အိၣ် တလီၤလီၤလီၤ

ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်စွမ်းမူဘောင်

ဤသုတေသနသည် “ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း” တည်းဟူသော ဘက်ပေါင်းစုံမှ ထည့်သွင်း
စဉ်းစားထားသော အယူအဆမူဘောင်ကို လက်ခံကျင့်သုံးထားသည်။ ထိရောက်သော
တုံ့ပြန်မှုများသည် ပါဝင်ပတ်သက်သော သူများအနေဖြင့် မထင်မှတ်သောအပြောင်းအလဲ
တို့၏ ရိုက်ခတ်မှုကို ခံနိုင်စွမ်း၊ စားဝတ်နေရေးပြေလည်စေရန် လိုက်လျောညီထွေ
ကျင့်သုံးနိုင်စွမ်း နှင့် ထိခိုက်လွယ်မှု နှင့် ဘေးဖယ်ကြည့်မှုများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့်
မကြာခဏ- သာတူညီမျှမှုမရှိသော အာဏာဆက်ဆံရေး အခြေအနေကို ပြောင်းလဲနိုင်
စွမ်းပေါ် မူတည်သည်။

လူမျိုး-ဘာသာစကားတူရာနှင့် ကိုးကွယ်ရာ ဘာသာတူရာ အပေါ် အခြေပြုသည့်
ခိုင်မာသော လူမှုအဖွဲ့အစည်းကွန်ရက်များ (‘လူမှု အရင်းအနှီး’) သည် ဘေးအန္တရာယ်
များ တိုးပွားလာသော်လည်း ပြင်ပမှ အသိပညာများအား လက်ခံသင်ယူ ပြန်လည်
အသုံးပြုခြင်းကို အားပေးတည်တံ့စေပြီး လူမှုရေးရာ အကာအကွယ်ကို ဖြစ်ထွန်း
မြှင့်တင်ပေးစေပါသည်။ ဒေသခံ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကွန်ရက်များသည် စိတ်ဓာတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ
နှင့် နာမ်ဝိညာဉ်ပိုင်းဆိုင်ရာနစ်မျိုးစလုံးကို ဂရုစိုက်မှုပေးစွမ်းနိုင်ပြီး ရပ်ဝတ္တုပိုင်းဆိုင်ရာ
အကာအကွယ်ပေးမှုနှင့် ကူညီစောင့်မူမှုတို့ကိုလည်း ပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။ ရပ်ရွာတွင်း
ကိုယ်တူကိုယ်ဝ အကူအညီပေးရန်အတွက် လှုံ့ဆော်ရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ကရင်
လူမျိုးဖြစ်ခြင်းပင်သောအခါ အရေးပါမှုများကို ရွာသားများနှင့် သုတေသီများက ထောက်
ပြလိုပါသည်။ လူအများစုကလည်း သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နေချိန်တွင်
ဘုန်းကြီးများက ခိုနားစရာ ကူညီထောက်ပံ့ခြင်းနှင့် လူအများ၏ လှူဒါန်းမှုများကို မျှဝေ
ပေးခြင်း စသည်တို့ကို ဖော်ပြပြောဆိုကြသည်။

တက်ကျ၊လီ၊ကျ၊ဘက်က၊ ဒီးတံမ၊စ၊လီ၊က၊ ခိပ်ပ၊၊န၊ဆ၊အတ၊မ၊ဘက်ဒိဘက်ထံး တ၊အ တက်ကရ၊ကရိတဖှ် လ၊အအိပ်သုဂ်လီ၊အသး လ၊ဘာဂ်ကစီတဖှ်အပူ၊ အတ၊ဖဲတံမ၊ အဒိတဖှ် ဘက်တံပ၊ဖျ၊ထီဂ်အီ၊လ၊ လံပ်ပ၊ဖျ၊အံ၊လီ၊ တ၊လီ၊လ၊ဘုဟုတထွေးလ၊တ ဖှ်နု၊ ကြးသုဂ်လီ၊က၊ တ၊သုတံသုဂ်အသီ ဒိအမု၊သဘုဖျ၊လီ၊(စးတော်ပဲ)တဖှ် ဒီး တံသုဂ်တံဖျ၊လ၊ အမ၊ဘက်ဒိ ခိပ်ပ၊၊န၊ဆ၊ ၅၊ဒီး တု၊ဆ၊မု၊ခိပ်ကလံ၊သီဂ်ဝီ၊ လ၊တဘက် လိပ်ဘက်စးတဖှ် (CRS)အဒိတဖှ် စု၊ကီး ဘက်တံပ၊ဖျ၊ထီဂ်ဝဲလ၊ ပု၊ဟုဂ်တံကစီဂ်တဖှ် လီ၊ မ၊နု၊တံမ၊လီ၊ ခီဖျ၊ တံလံ၊ခီဖျ၊အတ၊တု၊ဘက်ခိပ်ဘက်တဖှ် ဒီးမု၊ဟုဂ်ခီဟုဂ်နု၊က၊ ဆူတ၊လီ၊အဂ၊အဂ၊ လ၊ကီ၊ပယီ၊ပူ၊တဖှ်နု၊ ကကထီဂ် တံဘျူးတံဖှ်ဒိပ်လီ၊ လ၊ တံကမ၊အထီဂ်ပု၊ထူစံဒိတဖှ် အတ၊သုတံဘက်အဂီ၊ ကြးပ၊ထီ ဒီးဘျူးစဲ မ၊သကီးတံ ဒီး တံသုဂ်တံဖျ၊ အပု၊ကူဂ်ဘက်ကူဂ်သုတဖှ်နု၊ မု၊တံလ၊အလိပ်တခါလီ၊

တံကရ၊ကရိလ၊ အဂဲ၊လိပ်လ၊ တံမ၊စ၊လီ၊ တံဘက်ဒိဘက်ထံး ခီဖျ၊နု၊ဆ၊အယံ (DRR) အပူ၊ ပိပ်မုဂ်တဖှ် မု၊ဟံးထီဂ်ဖိပ်ထီဂ် တံမ၊ဒီးလ၊ ဘာဂ်ကစီ၊အပူ၊ တံဆီတလဲလီ၊ဆီက အိပ်ထီဂ်ဝဲသုလီ၊ တံလံ၊ခီဖျ၊လ၊ အဒီးနု၊ဘက်ဝဲ ခီဖျ၊ တံလံ၊ယုဖဲးယုမ၊ ဆူကီ၊ကူဂ်တံ တဖှ်အယံ ပိပ်မုဂ်တဖှ် အတ၊သုတံဘက်အထီဂ် လ၊တံကခိပ်ကံနံတကမ၊ နု၊လီ၊ ပိပ်မုဂ်တနု၊နု၊ ပံ၊ဖျ၊တံဂု၊ခီဖျ၊ ခိပ်ပ၊၊န၊ဆ၊အယံ ဖဲတံကီတခါ တံဘက်ဒိဘက်ထံး အိပ် ထီဂ်တဘျီလံ၊ အခါ ပိပ်မုဂ်ပိပ်မ၊ဒီး ပု၊လ၊အကီ၊စ၊တံမ၊တဖှ်နု၊ ဘာဂ် တံထံဂ်နု၊အီ၊ လ၊မု၊ပု၊တဖှ်လ၊ အတ၊တု၊တံခိပ်တံနု၊ ၅၊ဝဲဒီး (ကိပ်ခိပ်နု၊တံဆ၊ယံ ဒီး တံဆ၊ သံ သတုဂ် အဂ၊အဂ၊တဖှ်)အယံ ဝီ တု၊ဘာဂ် တံနု၊နု၊ကျ၊ကျ၊လီ၊

မု၊အိပ်ဒီးတံမ၊လီ လ၊အဂ၊ဒီး တံမ၊စ၊လီ၊အဝီ၊အလီတဖှ်နု၊ လ၊တံတု၊ဆ၊ခိပ်ဆ၊တံအ ကီ၊ ကထီဂ်ဘးဝဲတု၊အပတီ၊တခါလီ၊ တံလီ၊လ၊ အယံ၊ဒီးကီ၊ခဲဝဲအလီ၊ ဒီးတံလီ၊လ၊အိပ် လ၊တံဒုးတံယ၊အဘာဂ်ကစီ၊တဖှ်နု၊ ဒိသီးဒီး ကဆီတလဲမ၊ဂု၊ထီဂ်က၊ ခိပ်ပ၊၊န၊ဆ၊ အတံဆီတလဲအဂီ၊ (KNU)ဒီး ထံဂီ၊ပဒိပ် ကဘျူးစဲမ၊သကီးတံအဂီ၊ အိပ်ထီဂ်ဝဲသုလီ၊ လ၊လံပ်ပ၊ဖျ၊အံ၊အပူ၊ ပကထံဂ်ဘာဂ် တံအဒိလ၊ တံစီကမီ၊ ခဲဖုအံ၊ ဘျူးစဲဒီး မ၊သကီး တံလ၊ တံမ၊စ၊ပု၊ဘာဂ်ကီဘာဂ်ခဲ လ၊ထံဂ်ခိပ်ယု၊ အယံတဖှ်နု၊လီ၊

ဘာဂ်ဆုဂ်ဒီး လ၊ကူ၊ဆ၊ နု၊ဆ၊အတံမ၊ဘာဂ်ဒိဘက်ထံးလ၊ အကဟဲဒီးတဖှ်အဂီ၊ ထဲတံမ၊ စ၊ဒီး တံအိပ်ဘာဂ်ဘျူးဘာဂ်ခါလ၊တံမ၊အသးအဖိခိပ်နု၊ တတု၊ထီဂ်ထီဂ်ဘးလ၊ ဝဲလီ၊ဝဲ လ၊ဘာဂ် သဝီဥသဝီ လ၊အတု၊ဘာဂ် နု၊ဆ၊အတံမ၊ဘာဂ်ဒိဘက်ထံး တဖှ်နု၊ လ၊ဆ၊က တီ၊ခဲအံ၊အဂီ၊ တု၊ဆ၊ဝဲနု၊ အမ၊မု၊ဘာဂ်ဆုဂ် ဒိတံထီဂ်ဒုးပံ၊စ၊ဝဲ လ၊ဆုည၊ ၅၊နံ၊အတီ၊ ပူ၊ နု၊ဆ၊အတံမ၊ဟးဂီ၊အဂီ၊ကဆူဂ်ထီဂ်တံတဖှ် အိပ်ထီဂ်ဝဲသုအယံ ခါလ၊ကဟဲနု၊ သဝီတဖှ်အံ၊ကဘာဂ်ကွ၊ဆ၊ခိပ်ဝဲ ဒီးတံကီတခါခဲနု၊တဖှ် နု၊ မ၊အသးသုဝဲလီ၊ တံ ဟးဂု၊ဟးဂီ၊ဒီး တံဘာဂ်ဒိဘက်ထံး ခီဖျ၊ မု၊ခိပ်ကလံ၊သီဂ်ဝီ၊ နု၊ဆ၊အတံဆီတလဲအသး အ ယံတဖှ် နု၊ တမု၊ဒုဂ်ထဲလ၊ တံဆီ၊ကီ၊က၊ တံကူဂ်ဘာဂ်ကူဂ်သုလ၊ ဘာဂ်တံဒီးနု၊ဘာဂ်အံ၊ ၅၊ဝဲ အယံဘာဂ် (ဒိပစံးတံအသီး တမု၊လ၊ တံစံးဆ၊ဒီး ကျ၊ကျ၊လ၊ ကကွ၊ဆ၊ခိပ် တံ ဘာဂ်ဒိဘက်ထံးတဖှ် တအိပ်လ၊ဘာဂ် အယံဘာဂ်) မု၊မု၊တခီ မု၊လ၊တံကွ၊ဆ၊ခိပ် တံကီ တံခဲလ၊ တံတထံဂ်ဆီပံ၊စ၊အီ၊သုဂ်တဖှ် ဟဲဘာဂ် သတု၊ကလံတခီလီ၊ တံလီ၊ဒီး ခုသဝီတနု၊အဂီ၊ ထဲတံအိပ်မု၊ဘာဂ်ဘျူးဘာဂ်ခါ ဒီးနု၊ဆ၊အတံဆီတလဲအသး ကျ၊ကျ၊တဖှ် နု၊ တနု၊တသုလ၊ဘာဂ် မု၊မု၊တခီ တု၊ပ၊ဝဲဒုဂ်ဆူ ကဘာဂ်ဆီတလဲကွ၊တံအပတီ၊လံနု၊ လီ၊ ပိပ်မုဂ်ပိပ်မ၊တဖှ်၊ ပု၊ဖှ်ဝီယံဒိတဖှ်ဒီး ပု၊လ၊နု၊ခိပ်ကီ၊တလ၊ပု၊တဖှ်နု၊ မု၊ ပု၊တဖှ်လ၊ ဘာဂ်ဒိဘက်ထံးအကတံဂီ၊လီ၊

လ၊လံပ်ပ၊ဖျ၊အံ၊အပူ၊ ပံ၊ဖျ၊ထီဂ်ဝဲဒုဂ် ခုသဝီကမျ၊အတံထံဂ်လ၊ မု၊ခိပ်ကလံ၊သီဂ်ဝီ၊အ တံဆီတလဲအသးအဖိခိပ်တဖှ်ဒီး DRR အတံပ၊ဖျ၊လ၊ တံဘာဂ်ဒိဘက်ထံးတဖှ် ဖဲတံ တတံတနု၊ (ထံခိပ်ခိပ်ယု၊မု၊အုအိပ်တံဒီးတံလ၊ဒုးကီ၊ခဲပု၊ကူပု၊ကညီတဖှ်) မ၊အသး ဝံ၊အလီ၊ခဲအဂု၊ နု၊လီ၊ တံသုဂ်တဖှ်အံ၊ မု၊တံဆီကမိပ်ကွ၊တံပ၊ထံတဖှ် လီ၊တံလီ၊ ဆဲး ဒိပ်ခိပ်ယံ၊ယံလ၊ အဒီးသနု၊ထီဂ်အသးလ၊ အပူ၊ကွံအနံ၊တဖှ်အပူ၊ ထံခိပ်ခိပ် ယု၊အတံကွ၊ဆ၊ခိပ် အဖိခိပ်လီ၊ တံထံဂ်လ၊ အပံ၊ဒိပ် လီ၊ကစီ၊ တံတု၊ဆ၊ နု၊ဆ၊ အတံတတံတနု၊တဖှ် ဒိတံအကီ၊ဒိပ်အသီး ဒီးတံထံဂ်လ၊ အပံ၊ဖျ၊ထီဂ်ဝဲလ၊ တံလံပ် ပံ၊ဖျ၊ဒီး သနုလံပ်တဖှ် လ၊ကီ၊ပယီ၊အပူ၊ ဒိအဝဲသုဂ်အတံပညိပ်ပံ၊တံအကီ၊ဒိပ် လ၊ခါ ဆုည၊အဂီ၊တဖှ်နု၊ တဒိသီးလိပ်အသးဘာဂ် တံသုဂ်တံဖျ၊ကျ၊ကျ၊ (CRS) ဒိအမု၊တံ သုဂ်လီ၊ဖျ၊လီ၊တံမု၊တံဘာဂ် လ၊အတု၊နု၊ခိပ်နု၊မု၊ခိပ်ကလံ၊သီဂ်ဝီ၊ အတံဆီတလဲဒီး တံ မု၊တံဘာဂ် လ၊အသးက၊ တဖှ်နု၊ ကကထီဂ်ကျ၊တဘီ လ၊အဒုးဘျူးစဲ တံထံဂ်လီ၊ဆီ ခဲအံ၊လီ၊

လူထုအခြေပြု လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် လူထုအခြေပြု သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေ လျော့ချခြင်းဆိုင်ရာ စစ်စစ်လေ့လာချက် နမူနာများကို ဤ အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည်။ စပါးအထွက်နှုန်း ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်နေသော ဒေသ များတွင် ကောက်ပဲသီးနှံအသစ်များ (စားတော်ပဲ) ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးခြင်း အပါအဝင် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်သည့် ရေရှည်တည်တံ့သော စိုက်ပျိုးရေး (CRSA) ၏ နမူနာများ အကြောင်းကိုလည်း သတင်းပေးသူများက အစီရင်ခံထားသည်။ ထို အတွေ့အကြုံများ မှတစ်ဆင့် သင်ယူကာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားသော ထိခိုက်ခံစားရနိုင်ခြေရှိသော လူမှု အသိုင်းအဝိုင်းများအား မျှဝေခြင်းဖြင့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရနိုင်ပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးသိပ္ပံ ဆိုင်ရာ ပညာရပ်အယူအဆများနှင့် ပူးပေါင်း၍ ဒေသခံလယ်သမားများ၏ အသိပညာ ဖွံ့ဖြိုးစေရန်အတွက် သုတေသနများ ထပ်မံလုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

အမျိုးသမီးများအနေနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေ လျော့ချရေး (DRR) တွင် ပိုမို အရေးပါသော တာဝန်များ ယူလာသောအခါ ဒေသန္တရ ပြောင်းလဲနိုင်စွမ်း အားကောင်း လာသည်။ အိမ်နီးချင်း ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားအဖြစ် လုပ်ကိုင်ခဲ့ရာမှ ရရှိခဲ့ သော အတွေ့အကြုံများကြောင့် ဦးဆောင်လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်းများ ရရှိလာကြောင်း အချို့ အမျိုးသမီးများက အစီရင်ခံကြသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အမျိုးသမီးများနှင့် အခြား သော ဖယ်ကြည့်ခံအုပ်စုများသည် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု၏ နောက်ဆက်တွဲသက်ရောက် မှုများကို ခံနိုင်ရည် အထူးအားနည်းကြောင်း တွေ့ရပြီး ဘေးအန္တရာယ်များ (ကိုရိုနာ ရောဂါပိုး ကပ်ရောဂါအပါအဝင်) ကို မမျှမတခံစားရလေ့ရှိကြသည်။

ပိုမိုကောင်းမွန်သော လေ့ကျင့်မှုများနှင့် ရင်းမြစ်များ ရှိပါက ပို၍ စနစ်ကျသော ထိရောက်သော တုံ့ပြန်မှုများကို လုပ်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ဝေးလံခေါင်သီသော ၊ ပဋိပက္ခဒဏ် ခံရသော ဒေသများတွင် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် အစိုးရ နှင့် KNU အကြားတွင် တိုးမြှင့်ထားသော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ဖြစ်လာ နိုင်ခြေရှိသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ထိုအာဏာပိုင်နှစ်ဘက်မှ ရေဘေးကယ်ဆယ်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှု သာဓကများကို ဖော်ပြထားသည်။

သို့ရာတွင် ထိုတုံ့ပြန်မှုများနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲမှုများသည် ရေရှည် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဒဏ် ခံနိုင်ရည်ရှိရန်အတွက် လုံလောက်မည် မဟုတ်ပါ။ လက်ရှိ တွင် ထိုရွာ (၉) ရွာသည် သဘာဝဘေးဒဏ်ကို ခံနိုင်ရည်ရှိနေသော်လည်း လွန်ခဲ့သော နှစ်အနည်းငယ်က အစွန်းရောက်သော ခန့်မှန်းမှုများဟု သတ်မှတ်ခဲ့သော ဆိုးရွား ပြင်းထန်သည့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု အခြေအနေများသည် လက်ရှိတွင် ဖြစ်နိုင်ခြေ ရှိ နေသောကြောင့် အနာဂတ်တွင် ၎င်းရွာများသည် အခက်အခဲများ ကြုံလာနိုင်ပါသည်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု၏ ရလဒ်တစ်ခုဖြစ်သည့် ဆုံးရှုံးမှုနှင့်ပျက်စီးမှုသည် ပြင်ပမှ အသိပညာများကို လက်ခံသင်ယူ ပြန်လည်အသုံးပြုနိုင်မှု နည်းပါးခြင်းကြောင့် (ဆိုလိုသည်မှာ ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းများ ကုန်ဆုံးလာသောကြောင့်) သာမဟုတ်ဘဲ ပိုမိုဆိုးဝါး ကာ မျှော်မှန်း၍ မရသော ဘေးအန္တရာယ်များ၏ သဘောသဘာဝကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာ ရခြင်း ဖြစ်သည်။ တစ်ချို့ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများ၌ ဒေသန္တရအဆင့် လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲမှု နည်းဗျူဟာများ အလုပ်မဖြစ်တော့သည့် အခြေအနေ ‘ပြောင်းလဲရန် အချိန်တန်ချိန်’သို့ ရောက်ရှိသွားနိုင်ပါသည်။ အထူးထိခိုက်ခံရနိုင်သော သူတို့မှာ ဖယ်ကြည့်ခံထားရသော အုပ်စုခွဲများဖြစ်သည့် အမျိုးသမီးများနှင့် မသန်စွမ်းများကဲ့သို့ သော သူများ ဖြစ်သည်။

ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသော ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု နှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်နိုင်ခြေ လျော့ချရေး (DRR) အပေါ် ရပ်ရွာလူထု၏ ထင်မြင်ချက်အများစုသည် ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ပြီးပြီးချင်း အခြေအနေကို အဓိက အသားပေးထားပါသည်။ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ပြီးခဲ့သော နှစ်များအတွင်း ရေကြီးမှုကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ကြုံတွေ့ ခဲ့ရသည့် နေရာဒေသတွင် သုတေသနကို ပြုလုပ်ထားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

တၢ်ပၤတၢ်ပြးတၢ်ဂ့ၢ်ကိခဲတဖၣ်

ကီၢ်ပယီၤ (မုၢ်ထံကီၢ် လၢဘၣ်တၢ်ပၤအီၤ ဒ်ပဒိၣ်ပပုၤ ဆူထံဖိကီၢ်ဖိဘၣ်ဆၣ်)သန့လၢ DRR ဒီး CCAအကီၢ် အိၣ်ပၣ်စၢၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ ဘၣ်ဆၣ်ဒီး လၢတၢ်ဂဲၤလိၣ်မၤတၢ်အကီၢ် တတူၤထီၣ် ထီၣ်ဘးဒီးဘၣ်တၢ်ဘျးဝဲပဒိၣ်ပပုၤ မၤသကိးတၢ်လၢ KNUဒီး ပဒိၣ်ပပုၤအပူၤန့ၣ် ကပြဲအိၣ်ဒီး တၢ်ပီးတၢ်လီၤ လၢအဘျးအိၣ်ဒီး ကျိၤကျဲတဖၣ် လၢကဟံးထီၣ်ဖီၣ်ထီၣ် မၤလၢပုၤတၢ်တိၣ်ကျဲၤ တဖၣ်အကီၢ်လီၤ တကးဒီးဘၣ် တၢ်ဘျးဝဲလၢ DRRဒီး CCAအဘၣ်စၢၤစၢၤနီၤ ကပြဲဆူၣ်ထီၣ် လီၤထီၣ် ဒီးကပြဲဘၣ်တၢ်နီၤပၤအီၤ ဒ်ကျိၤကျဲလၢကမၤလၢပုၤ တၢ်မၤစၢၤ လီၤကဝီၤအတၢ်တုၤ ဆၢ န့ၣ်ဆၢအတၢ်မၤဘၣ်ဒ်ဘၣ်ထံးတၢ်အကီၢ်န့ၣ်လီၤ

မုၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤ တၢ်စံၣ်စိၤတဲမိၤအပူၤ ဒီဖျိလၢကညီဒီကလုာ်စၢၤဖျိကရၢKNU ဒီးကီၢ်ပယီၤသုး အဘၣ်စၢၤ တၢ်သဘၣ်ဘျီ တၢ် ဒုးတၢ်ယၤတဖၣ်အယီၤ ကမျိၢ်ဘၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မံၣ်ဒီး တၢ်မၤ ဘၣ်ဒ်ဘၣ်ထံး ခွဲးယၢ်တဖၣ် အိၣ်ဝဲအါမးလီၤ ၆၂၀၂န့ၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်, ပယီၤသုးဒီး KNU ကညီဒီကလုာ်စၢၤဖျိကရၢ အဘၣ်စၢၤ အၢၣ်လီၤတၢ်လိၣ်သကိး လၢကဆိကတီၢ် တၢ်ဒုး တၢ်ယၤဘၣ်ဆၢ တၢ်မၤလိၣ်ဖိမံ တၢ်သဘၣ်ဘျီလၢ အိၣ်ယၢ်တၢ်လဲၣ် လၢတၢ်စုကဝဲၤကရၢက ရိတဖၣ်အဘၣ်စၢၤ တၢ်စံးဆၢလၢ တၢ်ယုတၢ် ဖိ အကီၢ် တအိၣ်ဒီးဘၣ် ပုၤအါဂၤဒီး ပုၤကလုာ် တဖၣ် ဘၣ်အိၣ်ဒီးဒ် လၢတၢ်သ့ၣ်ဆၢသးဆၢအဖၢမုၢ်လီၤ

တၢ်ယီၤတဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်မၤအီၤ လၢကညီဒီကလုာ်စၢၤဖျိကရၢ ဒီးပယီၤသုး အတၢ်ပၤကျိၢ် ကျိအသး အလီၤကဝီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ လၢလီၤကဝီၤဒ်န့ၣ်တဖၣ်အပူၤ ဒီးသန့ထီၣ်သးလၢ တၢ်ခးပတုၣ်တၢ်ဒုးအလံၤ ဃးဃၢ်အဖီခိၣ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်, ပယီၤသုးဒီး KNU ဟံးန့ၢ် တၢ် စိတၢ်ကမိၤ ဂၢမံၤမုၢ်ဒီးထၢဖျိ တၢ်ပီးတၢ်လီၤ လၢအလိၣ်တဖၣ် လၢလီၤကဝီၤအတၢ်ကရၢက ရိတဖၣ် အအိၣ်ဒီး မၤစၢၤကျဲလီၤကဝီၤ တၢ်လၢအလိၣ် တဖၣ်ဒ် အမုၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့မုၢ်ဂ့ၢ် တၢ်ကွၢ်ဘၣ်ကွၢ်သုမုၢ်ဂ့ၢ် အကီၢ်န့ၣ်လီၤ လၢKNU တၢ်ပၤပုၤဘၣ်ဃးဒီး ခိၣ်ဃၢၤန့ၣ်ဆၢမုၢ်ခိၣ် ကလံၤသီၣ်ဝီၤအတၢ်ဆိတလဲသး အတၢ်ဂ့ၢ်ကိခဲတဖၣ်အကီၢ်န့ၣ် ထံကီၢ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျး ဒီးသ့ၣ် ပုၤကိတီၢ်ဝဲကျိၤ နီၣ် တၢ်ပဒါပၤဃၢ်သ့ၣ်ပုၤဒီး ခိၣ်ဃၢၤန့ၣ်ဆၢဝဲကျိၤဟံးန့ၢ်ပၣ်စၢၤမုၢ်ခိၣ်လီၤ KNU အရှၢသးသန့လၢ ဟံၣ်ခိၣ်သ့ၣ်ပုၤအဖီခိၣ် မုၢ်ဝဲ ဘၣ်ဃးဒီး န့ၣ်ဆၢအတၢ်ထုးတၢ်တီၤတဖၣ်န့ၣ် ကအိၣ်လၢ ဖဲဒ်ဒ်ဒ်သန့ဒီး က လုာ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤသးခွဲးယၢ်အပူၤ ဒ်လၢညါအသး ကအိၣ်လၢ ဒုသဝီအတၢ်ပၤအဖီလၢလီၤ

ကီၢ်ပယီၤသ့ၣ်ပုၤတဖၣ် လၢအပုၤဒီး တၢ်မူအကလုာ်အကလုာ်တဖၣ်အကျိၢ် အါဒ်တၢ်တက့ၢ် န့ၣ် အိၣ်ဝဲဒ် လၢကညီဒီကလုာ်စၢၤဖျိကရၢ(KNU) ဒီးကလုာ်ခူၣ်အဂၤ(EAO)တဖၣ် တၢ်ပၤ တၢ်ပပြးအဖီလၢလီၤ လၢတၢ်မၤစၢၤလီၤ န့ၣ်ဆၢအတၢ်ဆိတလဲအဖီခိၣ် န့ၣ်ဆၢတၢ်အိၣ်ယၢၤ ထုးတၢ်တဖၣ်မုၢ် တၢ်လၢအကါဒိၣ်ဒီး ဒီး KNU မုၢ်တၢ်ကရၢကရိ လၢအဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤဒုသဝီ ဖိတဖၣ် လၢက အိၣ်ဆိးဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါ လၢန့ၣ်ဆၢအတၢ်ဆိတလဲသးအယီၤ ဒ်တၢ်အၢၣ်လီၤ လၢတၢ်ပတုၣ်တၢ်ဒုးလံၤဃးဃၢ်အသး ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤစိး န့ၣ်ဆၢအတၢ်ဆိတလဲသး အဖီခိၣ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ပပပြးတဖၣ်ကပြဲအိၣ်လၢ KNUအတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ အဖီလၢလီၤ (ကီၢ်ပယီၤ၂၀၁၅,NCA,ဖးဒု၂၅) ဘၣ်ဆၣ်ဒီး လၢန့ၣ်ဆၢတၢ်ဆိတလဲသးအဖီခိၣ်န့ၣ် မုၢ်မဆါ တနံၤအံၤ လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ ကျိၤကျဲ လၢကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်အကီၢ်မုၢ်ဂ့ၢ်, ကသ့ၣ်ထီၣ်က့ၢ်တၢ်အ သီအကီၢ်မုၢ်ဂ့ၢ်, လီၤကဝီၤဖိအတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ် မုၢ်ဒ်ဒ်တၢ်လၢအစုၤဒီး ဘၣ်တၢ်လုာ်ပိၣ်ထွဲဒ်ဒ် ပုၤကျဲဘၣ်ကွၢ်သုတဖၣ် အတၢ်နဲၣ်ကျဲ ဒ်အမုၢ် ထံကီၢ်လၢပဒိၣ်အတၢ်ပၤဆူထံဖိကီၢ်ဖိအသး န့ၣ်လီၤ ဒ်ကီၢ်ပယီၤမုၢ် ထံကီၢ်လၢပဒိၣ်တဖၣ်ဟံးန့ၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤလၢလံၤသးဆူဒီး ပဒိၣ် မုၢ်လီၤခါသးအတၢ်ပၤအသး အတၢ်ပပပြးကျိၤကျဲတဖၣ်မုၢ် တၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤ ပုၤတုၣ်ဒီး ကလုာ်ခူၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်ဆိဘၣ်ဆိဘၣ်အီၤ အစိးစိးလီၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါ အီၤပုၤမံၣ် ပုၤနီၤလီၤ

စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဓိက (အထက်မှအောက်သို့ စီးဆင်းသောအာဏာဖြစ်သော်လည်း) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေ လျော့ချရေး (DRR) နှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲလာမှု နှင့်အညီ လိုက်လျောညီထွေ နေထိုင်ခြင်း (CCA) ဆိုင်ရာ မူဝါဒများ ချမှတ်ပြီး ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် လက်တွေ့ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် ဟာကွက်များ ရှိနေပြီး တပြေးညီ မဖြစ်ပါ။ KNU နှင့် ပြည်နယ်အစိုးရ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှု အပါအဝင် ဒေသခံ အာဏာပိုင်များသည် ထိုနည်းဗျူဟာများကို လက်တွေ့ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ပြုပြင်ရန်အတွက် မှန်ကန်သော နည်းစနစ်နှင့် အရင်းအမြစ်များ လိုအပ်သည်။ ထို့အပြင် DRR နှင့် CCA အကြားရှိ ချိတ်ဆက်မှုများကို လည်း ပိုမိုအားကောင်းလာအောင် ဆောင်ရွက်သင့်ပြီး ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်း၏ ဘေးဒဏ် ခံနိုင်မှုကို အထောက်အပံ့ ပေးရန်အတွက် အခြားသော တွဲဘက်နည်းလမ်းများကို နားလည်သင့်သည်။

သမိုင်းကြောင်းအရ ထိုကရင်လူမျိုးစု အများစုသည် အစိုးရနှင့် KNU ကြား လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ အခြေအနေများကြောင့် စနစ်အရ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခံရမှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ခံစားခဲ့ရသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ အစိုးရ၊ စစ်တပ်နှင့် KNU တို့သည် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးကို သဘောတူခဲ့ကြ သော်လည်း ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခဖြစ်စေသည့် ပြဿနာများ ကို ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်က မဖြေရှင်းပေးနိုင်သေးပါ။ လူများစွာနှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း များစွာတို့အနေနှင့် စိတ်ဒဏ်ရာရနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

သုတေသနကို “အုပ်ချုပ်ခွင့်အာဏာများ ရောနှောနေသော”ဒေသတွင် လုပ်ဆောင်ထား ပါသည်။ ထိုဒေသတွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်အရ မြန်မာအစိုးရ၊ စစ်တပ်နှင့် KNU နှစ်ဘက်စလုံးမှ အာဏာကို ကွဲပြားစွာ ရယူထားပြီး ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများမှ အရင်းအမြစ်များ ကောက်ခံကာ ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေး ကဲ့သို့သော ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးပါသည်။ KNU အတွင်းတွင် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု ဆိုင်ရာ ကိစ္စပြဿနာများ၏ တာဝန်များကို စိုက်ပျိုးရေးနှင့်သစ်တောဦးစီးဌာန နှင့် KNU သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်ရေးကော်မတီတို့က တာဝန်ယူထားပါသည်။ KNU ၏ မြေယာမူဝါဒသည် သဘာဝသယံဇာတ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းသော ကိစ္စ များတွင် ဖက်ဒရယ်မူဘောင်နှင့် ကိုယ့်ကြံ့ခိုင်မှုကိုယ်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ဘောင်အတွင်းမှ ရှေးရိုး နည်းလမ်းအတိုင်း ရပ်ရွာမှ ထိန်းသိမ်းခြင်းကို အားပေးပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျန်ရှိနေသေးသော စီမံမျိုးကွဲများရှိသည့် သစ်တောဖုံးလွှမ်းရာဒေသ အများစုသည် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး(KNU) နှင့် အခြားသော EAO များ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ ဒေသများတွင် တည်ရှိနေသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို လျော့ချ ရေး နှင့် လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲနေထိုင်နိုင်ရန် ဒေသတွင်း အရင်းအမြစ်များ ထောက်ပံ့ပေးရေးတို့တွင် ထိုသဘာဝသယံဇာတများ၏ ကဏ္ဍသည် အရေးကြီးပြီး KNU သည် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်မှ အသိအမှတ် ပြု ထားသည့်အတိုင်း

အိတ်ကူတလၢ)တဖၣ် ကနီၣ်အဂီၢ်တၢ်မနုၤတဖၣ်လဲၣ်တၢ်ဖးစၢၤကီၢ်ခဲအိၣ်ထီၣ်လၢ၊ န့ဆၢၣ် အတၢ်ဆိတ်လဲအယီၤ ကီၢ်ပယီၤတၢ်ဒိတၢ်ထံးဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဒီး EAOအပူၤခိၣ်ပူၤနီၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ပတၢ်ပြးအပူၤတဖၣ်ဒီး ပုၤမၤစၢၤတၢ်တဖၣ် ကဘၣ်န့ၣ်လီၤဟံးထီၣ်မူဒါမ့ၢ် တၢ်အကါ ဒိၣ်တဖၣ်လီၤန့ၣ် ခိၣ်နီၣ်တဖၣ်ကြၢၤ ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ ဆိၣ်ထွဲအိၣ်ဒီးသီး ကမၤထီၣ်ထီၣ်ဒီး မၤဂ့ၤထီၣ် ပုၤဂံၢ်ဝိၣ်ဒီးယၢ်လၢ ပုၤခဲလၢၢ်အဂီၢ် လီၤဆိၣ်ဒိၣ်တၢ်လၢပုၤဂံၢ်စၢၤတဖၣ်အဂီၢ် မ့ၢ် တၢ်အကါဒိၣ်က တၢ်တခါလီၤန့ၣ်

ရေၤရှည်တွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အနေအထား အမျိုးမျိုး တို့မှာ စိုးရိမ်ဖွယ်များပြားလာသောအခါ မြန်မာနိုင်ငံတွင် “နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲခြင်း” နှင့် ပတ်သက်၍ ထူးခြားသော စူးစူးစိုက်စိုက် တွေးခေါ်ဆောင်ရွက် မှုမျိုး လိုအပ်နေပါသည်။ အနာဂတ်တွင် တွေ့ကြုံရမည့် အကြီးစား ရာသီဥတု ဘေးအန္တရာယ်များ (စားရေရိက္ခာ ဖူလုံမှုပျက်စီးလာနိုင်ခြင်းအပါအဝင်) ကို ကျော်လွှား နိုင်စေရန် မည်သို့သော အကြီးစား ပြောင်းလဲမှုများ လိုအပ်ပါသနည်း?

ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု အကျပ်အတည်းများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေအနေ ထိခိုက် လာမည်ဆိုပါက EAO အုပ်ချုပ်မှုပိုင်းဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှု ပေးသူများ သည် အရေးပါသော တာဝန်များ ယူကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဖယ်ကြဉ်ခံထား ရပြီး ထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စုများ အပါအဝင် လူသားအားလုံး၏ အခွင့်အရေးကို ကာ ကွယ်၍ ထောက်ခံအားပေးသော နည်းလမ်းများဖြင့် လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ၎င်းတို့ကို တွန်းအားပေးရန်နှင့် ထောက်ပံ့ပေးရန်မှာ အရေးကြီးလာမည် ဖြစ်သည်။

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးမိၢ်ပှၢ်တဖၣ်

ပှၢ်ဂီၢ်စၢ်ဘၣ်တဖၣ်(လီၤဆီၣ်ဒၣ်တၢ်ပိၣ်မုၢ်တဖၣ်)န့ၣ်ကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢတၢ်မၤဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါ က့ၤတၢ်ဖဲတၢ်တတၢ်တနီၤအဆၢကတီၢ်အခါလၢတၢ်တီတၢ်လီၤအကျဲအကပူၤဒ်လဲၣ်

ဒူသဝီအတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးလၢအကါဒိၣ် တဖၣ်

တၢ်ကတဲၣ်ကတီၢ်သးလၢကကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်တၢ်တတၢ်တနီၤအဂီၢ်ဒီးဂီၢ်ဂီၤအူတၢ်မၤစၢၤဖျၢၣ်ကိၣ်

- + တၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်အိၣ်ကဒုအလီၤတဖၣ်,တၢ်ရၤလီၤတၢ်ကစီၣ်ဘၣ်ဃးမူဒိၣ်ကလံၤသီၣ်ဝီၤ အကစီၣ် ဒီဖျါကွဲၤလုၤလီၣ်ဒီး ကမျၢၢ်တၢ်ကစီၣ်ဘျီးစဲအကျါတဖၣ်လၢ လီၤကဝီၤကလုၢ် ဒုၣ်အတၢ်ကတီၢ်,တၢ်မၤစၢၤအဝီၤအလီၤလၢဘၣ် တၢ်ကတဲၣ်ကတီၢ်ဆီၣ်ပၣ်စၢၤအီၤတဖၣ်
- + ဒဒ်သးထံကီၢ်ပဒိၣ်ဒီး ဃုဒီး EAO အတၢ်ကရၢကရိတဖၣ် ကမၤသကိးတၢ်အဂီၢ်, ဒုးအိၣ် ထီၣ်ဂီၢ်ဂီၤအူစ့ဗီၤပှၢ် လၢကမၤန့ၢ် အီၤညီတက့ၢ်

ဂီၢ်ဒိၣ်ထံးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီးတဖၣ်ဒီးတၢ်လိၣ်လၢတၢ်မၤဘၣ်လီၤဘၣ်စးက့ၤတၢ်အဂီၢ် (ဘျီၤထီၣ်သကိးအါန့ၢ်အလီၤ)

- + သ့ၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီးတဖၣ် ကျီဒီးတီတဖၣ်, တၢၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤထံကျိကိၣ်ဒိၣ်တဖၣ်, သ့ၣ် လီၤက့ၤသ့ၣ်မုၢ်ဝဲၣ်ဘိတဖၣ်, တဝီက့ၤသ့ၣ်ပှၢ်တဖၣ်
- + လၢတၢ်မၤဘၣ်လီၤဘၣ်စးက့ၤတၢ်အတၢ်မၤအပူၤလၢတၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤအခါမုၢ်ဂ့ၤ, လၢတၢ် ဖဲထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤတဖၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, လီၤကဝီၤဒိၣ်န့ၢ်တဖၣ်ပၣ်ဃုဒ်ဒီး ပိၣ်မုၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိး ဒုးဟံးန့ၢ်အီၤမူဒါတက့ၢ်

တၢ်နီၤလီၤဟ့ၣ်လီၤအါထီၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဖၣ်,တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်မၤလီၤလၢထံဖီကီၢ်ဖိတဖၣ် အဂီၢ်ဒီးတၢ်ဆီတလဲမၤဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါတၢ်လၢခါဆူညါအဂီၢ်

- + ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢ ပှၢ်ထူစံၣ်ဖိတဖၣ်အတၢ်သးဆးအဖီဒိၣ်, ဒူသဝီတၢ်ကရၢကရိက ဘၣ်မၤစၢၤအဝဲသ့ၣ် လၢကယုတၢ်က့ၤတၢ်မၤအသီဒ် အမ့ၢ်သ့ၣ်လီၤက့ၤတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိအသီ တဖၣ် (မုတမ့ၢ်) တၢ်ဘျီးအိၣ်ဘျီးအိၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်, လၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျါးအပူၤ နီၤ ဟ့ၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢအဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါလၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျါးအဂီၢ်ဒီးနီၤဟ့ၣ်တၢ်ပိး တၢ်လီၤလၢအလိၣ်တဖၣ်, အံးထီၣ်တၢ်မၤလီၤက့ၢ်တဖၣ် လၢပှၢ်ထူစံၣ်ဖိတဖၣ်ကမၤလီၤဘၣ် တၢ်ဒ်သးသးအဂီၢ်ဒီး ကနီၤဟ့ၣ်လိၣ်သကိးသးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် တၢ်လဲၤဒီဖျါတဖၣ်အဂီၢ်

မူဒိၣ်ကလံၤသီၣ်ဝီၤအတၢ်ဆီတလဲသးဒီးခိၣ်ဃၢၤန့ၣ်အတၢ်မၤလီၤ

- + ဒူသဝီလီၤကဝီၤဖိတဖၣ်ဒီး ဃုတဖၣ်န့ၣ် ပၣ်ဖျိဝဲပှၢ်အဂၤအတၢ်လဲၤဒီဖျါတဖၣ် ဒီဖျါထး ခိၣ်အတၢ်စးတၢ်ကတီၢ် တဆီဘၣ်တဆီမုၢ်ဂ့ၤ, ဒီဖျါတၢ်ဂ့ၤတၢ်ကျိတဖၣ်မုၢ်ဂ့ၤဒီး တၢ်ဟ့ၣ် ဒီဟ့ၣ်နီၤသကိး တၢ်လဲၤဒီဖျါဒီးတၢ်အိၣ်မူဘၣ်လီၤဘၣ်စးက့ၤတၢ်တဖၣ် ဆူတၢ်လီၤအဂၤ လၢ ကီၢ်ပလီၤအပူၤ, ဒ်အမ့ၢ်“တၢ်ဂ့ၤတဖၣ်လၢနီၤကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်လဲၤဒီဖျါဆီတလဲသး” အ သးန့ၣ်လီၤ

ဒူသဝီလီၤကဝီၤအတၢ်ကဲခိၣ်ကဲန့ၢ်

- + တၢ်ပၤတၢ်ပၤဒီးခိၣ်န့ၢ်တဖၣ် (ထံကီၢ်ပဒိၣ်ဒီးEOAs)တဖၣ်န့ၣ် ကပြဲပၣ်ဒိၣ်ပၣ်ကဲဒီးဆီၣ်ထွဲ ဒူသဝီ လီၤကဝီၤခိၣ်န့ၢ်, တၢ်ကရၢကရိဒီးပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မၤတဖၣ် လၢအဂဲၤလိၣ်တၢ်လၢတချ့း န့ၣ်ဆၢၣ် တၢ်တတၢ်တနီၤအသးဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ

အဓိက အကြံပြုချက်များ

ထီၣ်ခိုက်လွၢ်သော လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ(အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများ) ကို ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲရာတွင် သာတူညီမျှမှုရှိစွာ ပြောင်းလဲလာအောင် မည်ကဲ့သို့ ထောက်ပံ့မှု ပေးနိုင်မည်နည်း?

ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းမှ ဦးစားပေး အကြံပြု ချက်များ

ဘေးအန္တရာယ်အတွက် ပြင်ဆင်ထားခြင်းနှင့် ရေတို အရေးပေါ် ကူညီမှု

- + လုံခြုံသော နားခိုရာ ထောက်ပံ့ခြင်း၊ ရေဒီယိုနှင့် လူမှုကွန်ရက်များမှတစ်ဆင့် ဒေသခံ ဘာသာစကားဖြင့် ပို၍ ပြည့်စုံနိုင်လုံသော ရာသီဥတုဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက် များ၊ ကြိုတင်နေရာချထားသော ကယ်ဆယ်ရေး ပစ္စည်းများ
- + CSO များ၊ EAOများနှင့် အစိုးရတို့ လက်တွဲလုပ်ဆောင်ခြင်း အတွက် အပါအဝင် အရေးပေါ် ရန်ပုံငွေများကို လျင်မြန်စွာ ရယူနိုင်အောင် ဖန်တီးခြင်း

အခြေခံ အဆောက်အအုံများနှင့် အခြားသော ရေရှည် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် လိုအပ်ချက်များ (“ပို၍ ကောင်းမွန်အောင် ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်း”)

- + လမ်းများနှင့် တံတားများကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်း၊ မြစ်ကမ်းနံရံများကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ရပ်ရွာရှိ သစ်တောများ ပြန်လည်စိုက်ပျိုး ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်း
- + ပြန်လည်ထူထောင်ရေး စီမံကိန်းများ ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့တွင် အမျိုးသမီးများ အပါအဝင် ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းခေါင်းဆောင် များကို ပါဝင်စေခြင်း

အသိပညာပေးမြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ အများပြည်သူအတွက် ပညာပေးလုပ်ငန်းများနှင့် အခြားသော ရေရှည် လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲခြင်းများ

- + လယ်သမားများ၏ မိရိုးဖလာ အသိပညာများကို အခြေခံ၍ ကောက်ပဲသီးနှံ အသစ်များ နှင့်/သို့မဟုတ် မျိုးကွဲများ ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးရန်/မွေးမြူရန် နှင့် ရွေးချယ်နိုင်ရန် ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများကို ထောက်ပံ့ပေးခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲမှုများအတွက် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက် များနှင့် ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများ ထောက်ပံ့ခြင်း၊ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များနှင့် အတူတကွ သင်ယူလေ့လာရန်နှင့် မျှဝေရန်အတွက် လယ်ယာအသိပညာပေးကျောင်းများ

ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပညာပေးခြင်း :

- + ရပ်ရွာလူထုများနှင့် CSO များသည် နှုတ်ပြော ဖြစ်ရပ်များ၊ သမိုင်းစဉ် အကြောင်းအရာများ၊ ၎င်းတို့၏ အတွေ့အကြုံများနှင့် လိုက်လျောညီထွေဆောင်ရွက် မှုဆိုင်ရာ အောင်မြင်မှုသာမက ဖြစ်ရပ်များကို “အသိအမှတ်ပြုမေးမြန်းမှု” ကို မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားသော လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် မျှဝေနိုင်သည်။

ဒေသန္တရ ခေါင်းဆောင်မှု :

- + ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်မှု မဖြစ်ခင်တွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်သော ဒေသန္တရ ခေါင်းဆောင်မှု/ကော်မတီများကို အာဏာရှိသူများ (အစိုးရနှင့် EAO များ) က တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုကာ ထောက်ပံ့ပေးသင့်သည်။

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဆူလီၤကဝီၤပၤပၤဒြဲၣ်နီၤ တဖၣ်-ထံကီၤပဒိၣ် ဒီး EAOs

- + ဒဒ် NCA မုၢ်လၢတၢ်လဲၣ်အသိး ကီၤစၢ်ဖျိအပတီၢ်ပၤပၤဒြဲၣ်နီၤတဖၣ် ကၢၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ပျဲလၢ ကီၤစဲၣ်ဒီးဘၣ်ကဝီၤ ပၤပၤဒြဲၣ်နီၤတဖၣ် ကမၤသကိးတၢ်ဒီး CSOsဒီးEAOsတဖၣ် လၢတၢ် မၤဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါဒီး တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဂ့ၢ်ထီၣ်က့ၢ်တၢ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤအပူၤန့ၣ်လီၤ (ဖးဒု ၂၅) လီၤကဝီၤဒီး ပၤပၤဒြဲၣ်နီၤလၢတၢ်ကရၢကရီၤအဂၤတဖၣ် (ကီၤရဲၣ်ဒီးတၢ်ဆၢEAOဒိၣ်နီၤတဖၣ်) ဒ်သိးတၢ်မၤသကိးတၢ် ကတုၤထီၣ်ထီၣ်တၢ်ဆူတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်အဂီၢ် ကဘၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးတၢ်ကရၢကရီၤ လၢအမၤဒၣ်တၢ်တဖၣ်ဒီး ကီၤစၢ်ဖျိအပတီၢ်ပဒိၣ်အတၢ်ကရၢကရီၤဒီး EAO အဒိၣ်အနီၤတဖၣ်တၢ်ဒီး ဒ်သိးကမၤသကိးတၢ်ဒီးလၢကီၤ ကၢၣ်ဟ့ၣ်လီၤသန့တဖၣ်လီၤ ခါလၢကပဲၤအဂီၢ် ဘၣ်ဃးဒီးန့ၣ်ဆၢအတၢ်ယၢၤထူးတၢ်တဖၣ်န့ၣ် ကဘၣ်ဆိကမိၣ်ထီၣ်တံၢ်ပၤစၢၤဒီး လၢတၢ်ဟံးန့ၣ်မူဒါအဂီၢ် ဖိတမ့ၢ်ထဲပဒိၣ်တဖၣ်အတၢ်ဘၣ်အသးတဂ့ၢ်, မ့ၢ်ကၢၣ်မၤအီၤဒ်ထံကီၤဒိဘျီတဖၣ်တရၢၣ်အတၢ်ဘၣ်သးဖျိဖျါဖျါန့ၣ်လီၤ
- + တၢ်သ့တၢ်သ့အချဲၤလၢအဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါဒီး မ့ၢ်ဒိၣ်ကလံၤသီၣ်ဝီၤအတၢ်တဘျီၣ်လိၣ်ဘၣ်စးတဖၣ်, လၢလီၤကဝီၤအပူၤတၢ်လီၤ အဂီၢ်ထံးတဖၣ် လၢကဒီးန့ၣ်ဘုၤစၢၤဟ့ၣ်, လၢကဒီးန့ၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ် လီၤကဝီၤအပတီၢ် တၢ်ဟံးစုန့ၣ်ကျဲးကျဲးစဲတဖၣ်, ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢ လီၤကဝီၤဖိတဖၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ချဲၤတၢ်သ့အကလုာ်လီၤဆီအဖီဒိၣ် ဃုထံၣ်တၢ်သ့တၢ်သ့ လၢ ကၢၣ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤတဖၣ်ဒီး တၢ်သ့တၢ်ဖျါးအကျိၤကျဲးတဖၣ် ခီဖျါမၤသကိးတၢ်ဒီးထံလီၤကီၤပၤ ပၤကူၣ်သ့ကူၣ်ဘၣ်တဖၣ်ဒီး ထံဂၤကီၤဂၤအပူၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဖၣ်

ဒသေၣ်န့ၣ်တရ အာဏာပိုင်များ - အစိုးရ နှင့် EAO များ- သို့ အကပြုချက်များ

- + NCA တွင် မျှော်မှန်းထားသည့်အတိုင်း ပြည်ထောင်စု-အဆင့် အစိုးရသည် ပြည်နယ်/ဒေသတွင်း အစိုးရများကို ဘေးအန္တရာယ် တုံ့ပြန်မှုနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး လုပ်ဆောင်ချက်များတွင် CSOများ၊ EAOများနှင့်အတူ လက်တွဲလုပ်ဆောင်ရန် အတိအလင်း ခွင့်ပြုထားသင့်သည်။ (အပိုဒ် ၂၅)။ ဒေသန္တရ နှင့် အခြားသော အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ (ခရိုင်နှင့်မြို့နယ် EAO အာဏာရှိသူများ)သည် ရည်မှန်းထားသော ဦးတည်ချက်များသို့ ရောက်ရှိနိုင်ရန် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် အတူ အလုပ်လုပ်စေကာ ပြည်ထောင်စုအဆင့် အစိုးရနှင့် EAO ခေါင်းဆောင်များသည် DRR ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် မူဘောင်များ ချမှတ်သင့်သည်။ ရေရှည်တွင် သဘာဝ သယံဇာတများအပေါ်၌ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်းနှင့်၊ ထိန်းချုပ်ခြင်းကို ဗဟိုမှ မချုပ်ကိုင်ဘဲ ဖက်ဒရယ် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စီမံချက်များမှတစ်ဆင့် တရားဝင် လုပ်ဆောင်သင့်သည်။
- + ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်သော မျိုးစေ့များ၊ ကောက်ပဲသီးနှံများ နှင့် ပတ်သက်သော ဒေသတွင်း အရင်းအမြစ်များ၊ အသိပညာများကို ရှာဖွေရန် ရပ်ရွာအဆင့် လမ်းကြောင်းပြချိတ်ဆက်မှု လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ဒေသခံတို့၏ အသိပညာနှင့် မျိုးကွဲများအပေါ် မူတည်၍ ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးရန် သင့်တော်သော မျိုးစေ့များနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ နည်းပညာများကို ရှာဖွေရန် နိုင်ငံတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာရှိ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များနှင့်တကွ လက်တွဲလုပ်ကိုင်ခြင်း

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဆူတၢ်ကရၢကရီၤဒီးပၤဟ့ၣ်မၤ စၢၤတၢ်လၢဟီၣ်ဒိၣ်ဒိဘျီ

- + တၢ်မၤဂ့ၢ်မၤစၢၤအတၢ်ကရၢကရီၤအပူၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်န့ၣ် ကြးမုၢ်ပၤလၢကတၢ်ကလုာ်ဒွဲၣ်တဖၣ်အတၢ်ကတၢ် န့ၣ်လီၤ
- + ဃုသ့ညါအါထီၣ်လီၤကဝီၤတၢ်အိၣ်သး ဒီးဃုထံၣ် တၢ်သ့တၢ်သ့အချဲၤတဖၣ်လၢအသးကဒီး တူၢ်မူဒိၣ်ကလံၤသီၣ်ဝီၤ အတၢ်ဆိတလဲအဂီၢ်
- + ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတဖၣ်ဒီး ဟ့ၣ်နီၤလီၤအီၤဆူလီၤကဝီၤဖိလံၤတဖၣ်ဒီး မၤထီထီၣ် တၢ်သ့တၢ်ဖျါးအကျိၤအကျဲးအပတီၢ် ဒ်သိးက ဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါဒီးန့ၣ်ဆၢ အတၢ်ဆိတလဲအသးအဂီၢ်တက့ၢ်

နိုင်ငံတကာ အေဂျင်စီများနှင့် အလှူရှင်များသို့ အကြံပြုချက်များ

- + ထောက်ပံ့ရေးအေဂျင်စီ၏ မြန်မာပြည်တွင်းဝန်ထမ်းသည် ဒေသသုံး(တိုင်းရင်းသား) ဘာသာစကားကို ပြောတတ်သင့်သည်။
- + ဒေသန္တရအသိပညာနှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု ဒဏ်ခံနိုင်သော မျိုးစေ့များကို စုံစမ်းဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် ထောက်ပံ့ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ကာ စိုက်ပျိုးဧကစနစ်ပညာနှင့် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိသော ရေရှည်တည်တံ့သည့် စိုက်ပျိုးရေးကို မြှင့်တင်ပါ။
- + ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုအပေါ် လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ NCA (အပိုဒ် ၂၅) အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းကို တိုက်တွန်းနှိုးဆော်မှု ပြုလုပ်ရန်။

တၢ်ကတိၤစံးဘျူး

အဆိန့ၣ် ActionAid (ကီၢ်ပယီၤ) ဒီးပုၤကွဲးလံာ်အနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ စံးဘျူးဘၣ်သရၣ်မုၢ်န့ၣ်န့ၣ် (AAM) ဒီး (Local Fellow Network) ကရၢဖိတဖၣ် လၢအထူးထီၣ်န့ၢ်ပုၤတၢ်သံကွၢ်တဖၣ် တကးဒီးဘၣ် သးကျဲၤန့ၢ်ပုၤတၢ်လၢတၢ်ကယိၣ်တၢ်အဂီၢ်ဒီး ထီၣ်ဒွဲးန့ၢ်ပုၤတၢ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢတၢ်သၢသီသၢကပၤအဖီခိၣ်အယီၤလီၤ စံးဘျူးဘၣ်စ့ၢ်ကိး ပဒိၣ်ပပုၤတဖၣ် KNU, DKBA အပုၤခိၣ်ပုၤနီၣ်တဖၣ်, ဒီးပုၤလၢအဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်န့ၢ်ပုၤတၢ်ကစီၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်ပယိၣ်တၢ်အိၣ်အဂီၢ်စံးဘျူး ဘၣ်သုခဲလၢလီၤ စံးဘျူးဘၣ်စ့ၢ်ကိး ပုၤလၢအဟ့ၣ်ပုၤတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးလုၣ်ခိၣ်ပုၤဒီးဒီး

တၢ်မၤစၢၤဒီးအမ့ၢ် Mariana Cifuentes, Florence Pichon, သီမ့ၢ် Jacob Thompson, Alan Smith, Charles Petrie, Matt Maguire ဒီး Sturate Le Marseny ပစံးဘျူးသုခိၣ်မးလီၤ ပုၤလၢဝဲဒ်ထံန့ၢ်ပုၤလံာ် Mickleal Woods စ့ၢ်ကိးစံးဘျူးဘၣ် အိၣ်ဒိၣ်မးလီၤ

ActionAid အဂ့ၢ်အကျိၢ်

ActionAid မ့ၢ် တၢ်ကရၢကရိတခါလၢ ခုးသီၣ်ထီၣ်ပုၤဂံၢ်စၢ်တဖၣ် အတၢ်ကိးသၣ်ထီၣ် လီၤဆိဒ်တၢ် ပိၣ်မုၢ်ဒီးသ့ၣ်စၢ်သးဘၣ်တဖၣ်အကလုာ် ဒီဖျိတၢ်ဆိးကါ ပုၤဂ့ၢ်စီၣ်ခွဲးယၢ်အသးတဖၣ်လီၤ ActionAid အတၢ်မၤဆိၣ်ထွဲတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤ ဒီးသီးပုၤကအိၣ်ဘၣ်ဘျူးဘၣ်ဒါ ဖဲမ့ၢ်ခိၣ်ကလၢသီၣ်ပီၤအတၢ်ဆိတလဲတတၢ်တခါမၤအသးဝဲၤအလီၤခဲ,

ဟ့ၣ်တၢ်ကူၣ်သ့ၤလၢ ပုၤကသုတူၢ်တၢ်ကိတၢ်ခဲတၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးတဖၣ်ဒီး ကျိၤကျဲၤလၢကတူၢ်ဆၢတၢ်အဂီၢ်ဒီး မၤသကိးတၢ်ဒီးတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်လၢဟ့ၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်လီၤ

စး ထီၣ်လၢ ၂၀၁၃န့ၣ်န့ၣ် အဆသညၣ် ကီၢ်ပယီၤ(န့ၣ်)ဒီး အကရၢဖိတဖၣ်ထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢကီၢ်ပယီၤ

မ့ၢ်ထီၣ်ကလၢစိးတဖၣ်ဒီဖျိဆိၣ်ထွဲကျိၤစုလၢပုၤယိၣ်တၢ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤန့ၢ် န့ၢ်ကရၢဖိတဖၣ် ဒီးသီးကယိၣ်ထံးလုၣ်ထီၣ်န့ၢ်တၢ် ဂ့ၢ်တဖၣ် အဲၤ အဂီၢ် ဘၣ်အိၣ်ဝဲလၢန့ၣ်သုတူၢ်တၢ်ပယိၣ်လီၤန့ၢ်အိၣ် ယၢ်ယၢ်ထၢထၢလီၤ

မ့ၢ်အိၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါအါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးဆဲးကျိၤတၢ်အိၣ်ဆိးလီၤကျိၤတၢ်ပယိၣ်ဖျိအိၣ်လၢလၢအံၤတက့ၢ်

actionaid

ActionAid ကီၢ်ပယီၤ ၊ နီၣ်ဂီၢ်(၁), ဝုၤကပၣ်ကျဲ,
ရွာၣ်ကီၣ်တံၣ်, ဘဟါဝုၤဆၣ်
ဝုၤတကူၣ်, ကီၢ်ပယီၤ

ကွဲးဒီးနီၣ်ဂီၢ် : + ၉၅ ၁ ၅၄၆၆၇၁
+ ၉၅ ၈ ၆၀၃၁၄၂
ဖဲစံးနီၣ်ဂီၢ် : + ၉၅ ၁ ၅၄၆၆၇၁ (Ext: ၂၃၆)

အဲမ့ၢ်လီၤ: aa.myanmar@actionaid.org
Web: https://myanmar.actionaid.org

ပရူဒဲးတၢ်ကရၢကရိအဂ့ၢ်

Prudence တၢ်ကရၢကရိအဲၤ မ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိအဲၤဒုတခါလၢ အရၢၣ်ဒီးအိၣ်ဖရဲးခး တၢ်မၤဂုၤမၤစၢၤအတၢ်ကရၢကရိလၢအမ့ၢ် Prudential အတၢ်ကရၢကရိန့ၣ်လီၤ တၢ်ကရၢကရိအဲၤအတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်မ့ၢ်ဝဲ ဒီးသီးတၢ်ကမၤထီၣ်မၤဂုၤထီၣ် ခါဆူညါပုၤကညိၣ်အတၢ်ကရၢကရိ လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတဖၣ်လီၤ တၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ် ဒီးသီးကဆူၣ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ် တၢ်ကရၢကရိအဲၤမၤသကိးတၢ်ဒီး NGO တဖၣ်, ထံကီၢ်ပဒိၣ်ပပုၤတဖၣ်ဒီး တၢ်ကရၢကရိလၢအမၤဒၣ်တၢ်တဖၣ်လၢ တၢ်တိၣ်ကျဲၤလၢလီၤကဝီၤအပူၤဒီး လီၤကဝီၤအချၢတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ နီၣ် ဒီးသီး ပုၤကပုၤကညိၣ်အတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်အတၢ်အိၣ်မူကပူၤဖျဲးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အဂီၢ်, ကဘၣ်ကဘၢ အဂီၢ်ဒီး တူၢ်တၢ်တတၢ်တနီၣ်ကန့ၢ်အါထီၣ်အဂီၢ် တၢ်ကရၢကရိအဲၤ ဖိၣ်ကဖီထီၣ် လီၤကဝီၤဖိတဖၣ် အတၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမးဒီး အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်လီၤ တၢ်ကရၢကရိအဲၤမ့ၢ် တၢ်မၤဂုၤမၤစၢၤ မၤစၢၤကရၢကရိလၢ ဆဲးလီၤမၤလၢ ဟီၣ်ကီၣ်န့ၣ်လီၤ

လၢတၢ်ဒီးန့ၢ်အါထီၣ်တၢ်ကစီၣ်အဂီၢ် ဃုးကွၢ်အိၣ်လၢ Website အဲၤအပူၤတက့ၢ်

<http://www.prudencefoundation.com>

လၢတၢ်ကမးတၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်အလၢအပွဲၤအဂီၢ်

